

LAReS

Lowlands
Archaeological
Research
Service

Aanleg van een fietssnelweg tussen Leuven en Aarschot, segment Kessel-Lo.
Archeologienota.

E.N.A. Heirbaut
Julie Hagen

Colofon

Titel: Aanleg van een fietssnelweg tussen Leuven en Aarschot, segment Kessel-Lo.
Archeologienota.

Auteur: Elly N.A. Heirbaut & Julie Hagen

Grafische illustraties/GIS: Elly N.A. Heirbaut

Rapportnummer: LAReS-rapport 450

Projectleider/veldwerkleider: Elly N.A. Heirbaut

Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: Juni 2021

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

© LAReS bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LAReS bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel I. Verslag van resultaten

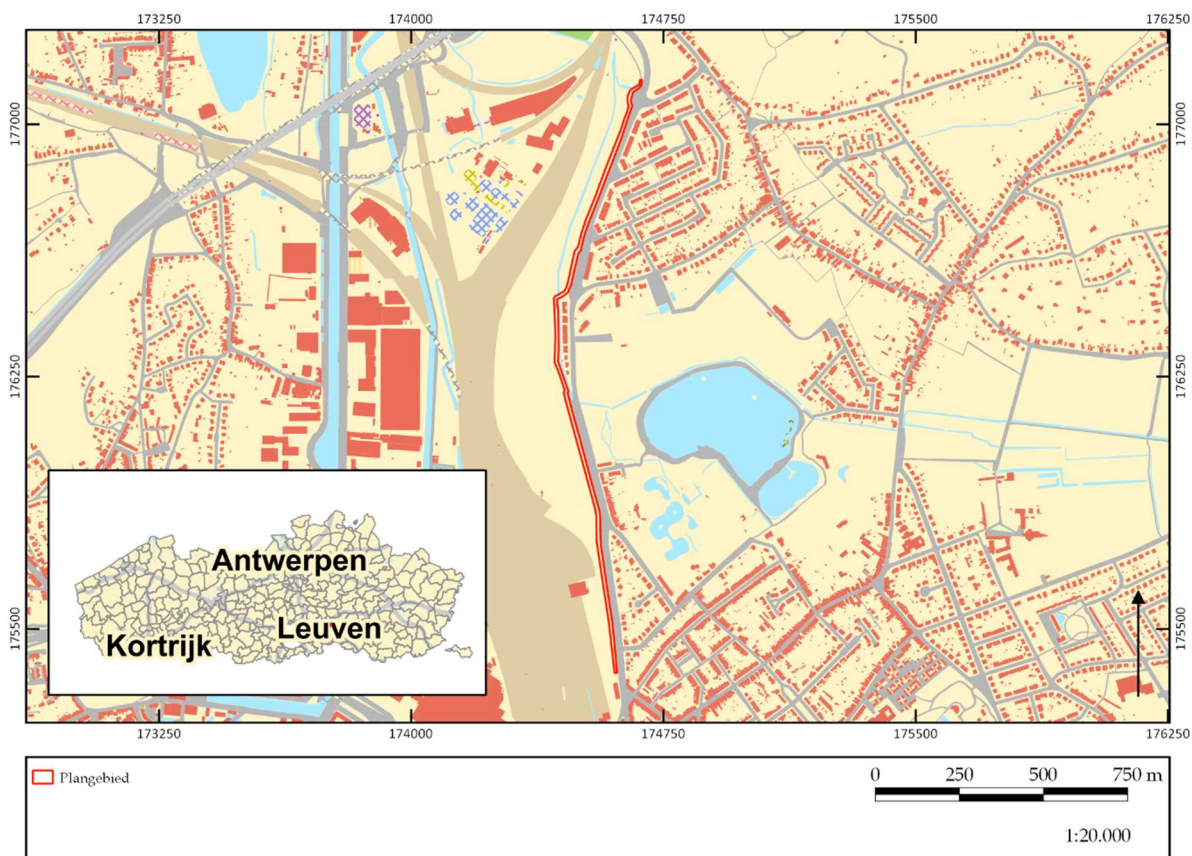
Inhoudstafel

1 INLEIDING	6
1.1 RANDVOORWAARDEN	7
1.2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	8
2 VRAAGSTELLINGEN	9
3 METHODIEK VAN HET ONDERZOEK	10
3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK	10
3.2 RAPPORTAGE EN AFBEELDINGEN	11
4 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANEDE WERKZAAMHEDEN	12
4.1 BESTAANDE TOESTAND	12
4.2 NIEUWE TOESTAND	15
5 ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK	18
5.1 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	18
5.2 HISTORISCHE BRONNEN	18
5.2.1 LEUVEN	18
5.2.2 KESSEL-LO	21
5.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN	21
5.4 LUCHTFOTOGRAFIE	26
5.5 GEO(MORFO)LOGIE EN BODEM	29
5.5.1 DIGITAAL HOOGTEMODEL VLAANDEREN II	29
5.5.2 TERTIAIR GEOLOGISCHE KAART	29
5.5.3 QUARTAIR GEOLOGISCHE KAART	32
5.5.4 BODEMTYPE	32
5.5.5 POTENTIËLE BODEMEROSIE EN BODEMBEDEKKING	32
5.6 ARCHEOLOGISCHE BRONNEN	33
6 SYNTHESE	37
6.1 SYNTHESE VOOR GESPECIALISEERD PUBLIEK	37
6.1.1 SAMENVATTING VAN DE ONDERZOEKSRESULTATEN EN BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	37
6.1.2 IMPACT VAN VROEGERE EN GEPLANEDE WERKEN	38
6.1.3 POTENTIEBEPALING, KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL EN AANBEVELING	39
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	41
GERAADPLEEGDE WEBSITES	41
LIJST VAN FIGUREN	42

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen langsheen de Eénmeilaan, de Kesseldallaan en het Vuntcomplex (gemeente Leuven, provincie Vlaams-Brabant). Het lijntracé bevindt zich binnen de grenzen van zeven deels bebouwde percelen die een totale oppervlakte van ca. 142.200 m² hebben. Het totale oppervlak van het effectieve lijntracé bedraagt ca. 21.000 m². In het westen grenst het plangebied aan een spoorweg (Leuven-Aarschot) en in het oosten ligt de deelgemeente Kessel-Lo.

De opdrachtgever plant de bestaande verharding binnen het plangebied te verwijderen en een nieuwe fietssnelweg aan te leggen (fig. 1).

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

Het doel van het onderzoek is het verkrijgen van een archeologienota waarvan akte is genomen naar aanleiding van een omgevingsvergunning met stedenbouwkundig luik. Het onderzoek (projectcode 2021D361) werd uitgevoerd door twee erkende archeologen conform de Code van Goede Praktijk. Onderhavige archeologienota bestaat uit twee delen: een verslag van de resultaten van het vooronderzoek (deel I) en het daaruit voortvloeiende programma van maatregelen (deel II).

Het onderzoek omvat in de eerste plaats een bureauonderzoek. Hierbij wordt nagegaan welke mogelijke archeologische en cultuurhistorische waarden zich binnen het projectgebied bevinden. Op basis van de resultaten van dit bureauonderzoek wordt geëvalueerd in hoeverre er voldoende informatie voorhanden is om tot bovengenoemde doelstelling te bekomen, of dat er bijkomend vooronderzoek in een andere vorm (al dan niet met bodemingreep) noodzakelijk is.

Het verslag van de resultaten van het vooronderzoek omvat naast deze inleiding nog vijf hoofdstukken. In hoofdstuk 2 worden de vraagstellingen die voor dit onderzoek relevant zijn, opgesomd. Deze vraagstellingen zullen in hoofdstuk 6 beantwoord worden, in zoverre als mogelijk op basis van de resultaten van het vooronderzoek. De gehanteerde werkwijze en onderzoeksstrategie worden in hoofdstuk 3 beschreven. Hier wordt ook de gemaakte selectie inzake bronnen verantwoord (cf. de Code van Goede Praktijk, par. 12.5.2.1). De geplande werkzaamheden worden in hoofdstuk 4 beschreven. Hierbij is van groot belang dat duidelijk wordt in hoeverre de werken impact zullen hebben op het (eventueel aanwezige) bodemarchief. Hoofdstuk 5 vormt de weerslag van de resultaten van het bureauonderzoek (*assessment*), gebaseerd op een exhaustieve studie van het beschikbare kaartmateriaal, de historische en archeologische bronnen. In dit hoofdstuk wordt geëvalueerd wat de archeologische potentie van het plangebied is. In hoofdstuk 6 wordt een synthese gevormd op basis van het *assessment*, waarin de onderzoeksvragen beantwoord worden, en wordt ook geïnformeerd over de eventuele kennisvermeerdering die het plangebied kan opleveren. Verder wordt nagegaan in hoeverre de eventuele archeologische en cultuurhistorische waarden aangetast kunnen/zullen worden door de geplande werkzaamheden. Het eerste deel wordt afgesloten met de bibliografie en bijlagen. Het tweede deel omvat een gemotiveerd advies omtrent het vervolgtraject (programma van maatregelen).

1.1 Randvoorwaarden

nvt

1.2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Fietssnelweg Aarschot-Leuven
Ligging	Ter hoogte van de Eénmeilaan, Kesseldallaan en Vuntcomplex te Leuven
Kadastrale gegevens	Leuven, 8 ^e afdeling, sectie F, percelen 55N & 14F Leuven, 7 ^e afdeling, sectie A, percelen 76G, 41F, 84N5, 84P5 & 65D
Bounding Box	X Y 174423.96 175369.06 174685.98 177132.83
Onderzoek	Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek
Projectcode	2021D361
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LAReS Julie Hagen, LAReS
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162 Julie Hagen: OE/ERK/Archeoloog/2020/00018
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing
Termijn	Juni 2021
Geplande ingreep	slopen van de bestaande verharding en het optrekken van een nieuwe fietssnelweg
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 142.200 m ²
Totaal oppervlakte geplande werken	ca. 21.000 m ²
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	zie paragraaf 1.1
Doelstelling	Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.
Thesaurus	Archeologienota, bureauonderzoek

2 Vraagstellingen

In het kader van dit bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord tracht te vinden.

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op? Welke onderzoeksstrategie moet toegepast worden in het uitgesteld traject?

3 Methodiek van het onderzoek

3.1 Onderzoeksmethodiek

Om na te gaan of er archeologische en cultuurhistorische waarden in het plangebied aanwezig zijn en om een antwoord te kunnen geven op de in hoofdstuk 2 geformuleerde vraagstellingen, is een bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn verschillende soorten bronnen geraadpleegd, die in hoofdstuk 5 besproken zullen worden (*assessment*). De meeste bronnen zijn online beschikbaar gesteld door de Vlaamse Overheid.

Om de fysische geografie van het projectgebied te onderzoeken zijn de bodemkaart, bodembedekkingskaart, erosiegevoeligheidskaart, tertiair geologische kaart en quartair geologische kaart geraadpleegd. Deze zijn online te raadplegen in de databases van Geopunt Vlaanderen (www.geopunt.be) en in de Databank Ondergrond Vlaanderen (www.dov.vlaanderen.be).

Om een beeld te krijgen van de historische (landschaps)ontwikkeling van het plangebied zijn de beschikbare historische en topografische kaarten geraadpleegd. De gegeorefereerde historische kaarten, dit zijn de kaart van Frickx (1712), de kaart van de Ferraris (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841), de kadasterkaart van Popp (1842-1879), de kaart van Vandermaelen (1846-1854) en de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, kunnen online geraadpleegd worden via het Geoportaal Onroerend Erfgoed (www.geo.onroenderfgoed.be).

Op dezelfde website zijn ook verschillende 20^e- en 21^e-eeuwse luchtfoto's te raadplegen. Daarnaast is gebruik gemaakt van ander historisch kaartmateriaal, o.a. uit de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, dat is in te zien via de website van Cartesius (www.cartesius.be). Voor de historische bronnen is gebruik gemaakt van de inventaris onroerend erfgoed en van schriftelijke bronnen. De combinatie van historische bronnen, historische kaarten, topografische kaarten en luchtfoto's zorgt ervoor dat de ontwikkeling van het projectgebied en de ruimere omgeving vanaf de 18^e eeuw tot het heden goed in beeld gebracht kan worden.

Om ook zicht te krijgen op de perioden vóór de 18^e eeuw is onderzocht of er zich in en/of nabij het plangebied archeologische resten in de ondergrond bevinden of reeds zijn onderzocht. Om dit te kunnen bepalen, zijn voornamelijk de online beschikbare gegevens geanalyseerd. Hierbij is in eerste instantie de database van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI; www.cai.onroenderfgoed.be) bevraagd. Hierbij moet opgemerkt worden dat de CAI niet volledig is en geen garantie biedt op de aan- of afwezigheid van een eventuele archeologische site. Ook is www.inventaris.onroenderfgoed.be geraadpleegd voor het plangebied en de ruimere omgeving. Dit is verder in dit rapport verwerkt.

Naast het onderzoek naar de historische ontwikkeling van het gebied en de reeds gekarteerde archeologische vindplaatsen, dienen ook de geplande werkzaamheden en de (eventueel) hierbij horende verstoringen in kaart gebracht te worden. De beschrijvingen gebeuren op basis van de plannen en schetsen die de opdrachtgever ter beschikking heeft gesteld (hoofdstuk 4). Hiertoe behoren de plannen van en informatie over de bestaande bebouwing (“bestaande toestand”) en de bouwtekeningen van het te realiseren project (“nieuwe toestand”).

Op basis van alle beschikbare gegevens is tenslotte een conclusie getrokken omtrent de kans op de aanwezigheid van archeologisch erfgoed met een groot potentieel tot kennisvermeerdering, en de eventuele intactheid van een al dan niet aanwezige archeologische site (hoofdstuk 6). Hieruit vloeit een advies omtrent eventuele vervolgstappen die genomen moeten worden.

3.2 Rapportage en afbeeldingen

De indeling in hoofdstukken is reeds eerder beschreven. Wat betreft de afbeeldingen die in deze archeologienota zijn opgenomen, geldt dat zij alle zijn afgebeeld op klein formaat omwille van de opmaak van de tekst. In bijlage zijn de beschikbare plannen opgenomen.

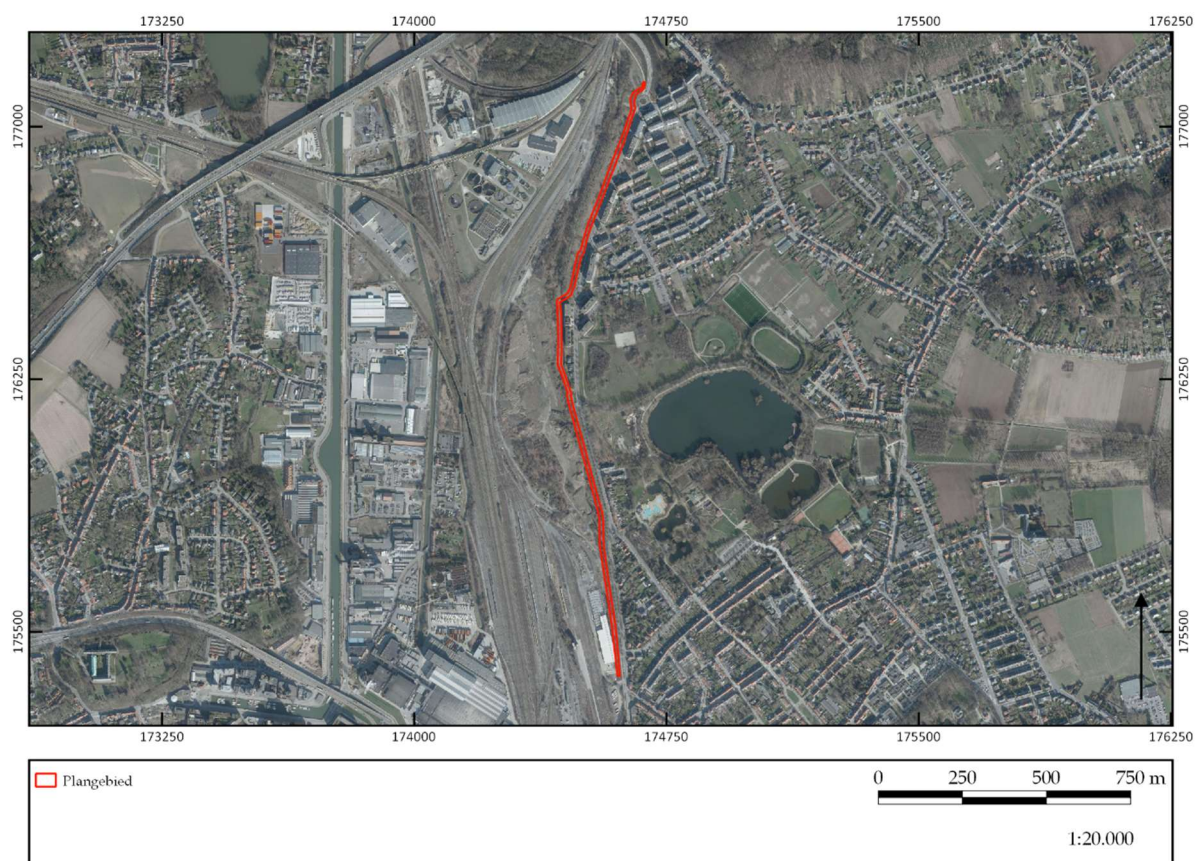
De kaarten die gemaakt zijn op basis van de beschikbare bodemkaarten, luchtfoto's en CAI zijn zoveel mogelijk op eenzelfde schaal vervaardigd (zie ook figurenlijst). Omwille van de duidelijkheid (vb. situeren van het plangebied ten opzichte van de omringende omgeving) kan hiervan afgeweken zijn. Historische kaarten zijn op een andere schaal gemaakt om zo ook zicht te geven op een groter gebied, of juist in te zoomen op details.

De in deze archeologienota opgenomen informatie en plannen zijn vermeld met toezegging van de opdrachtgever.

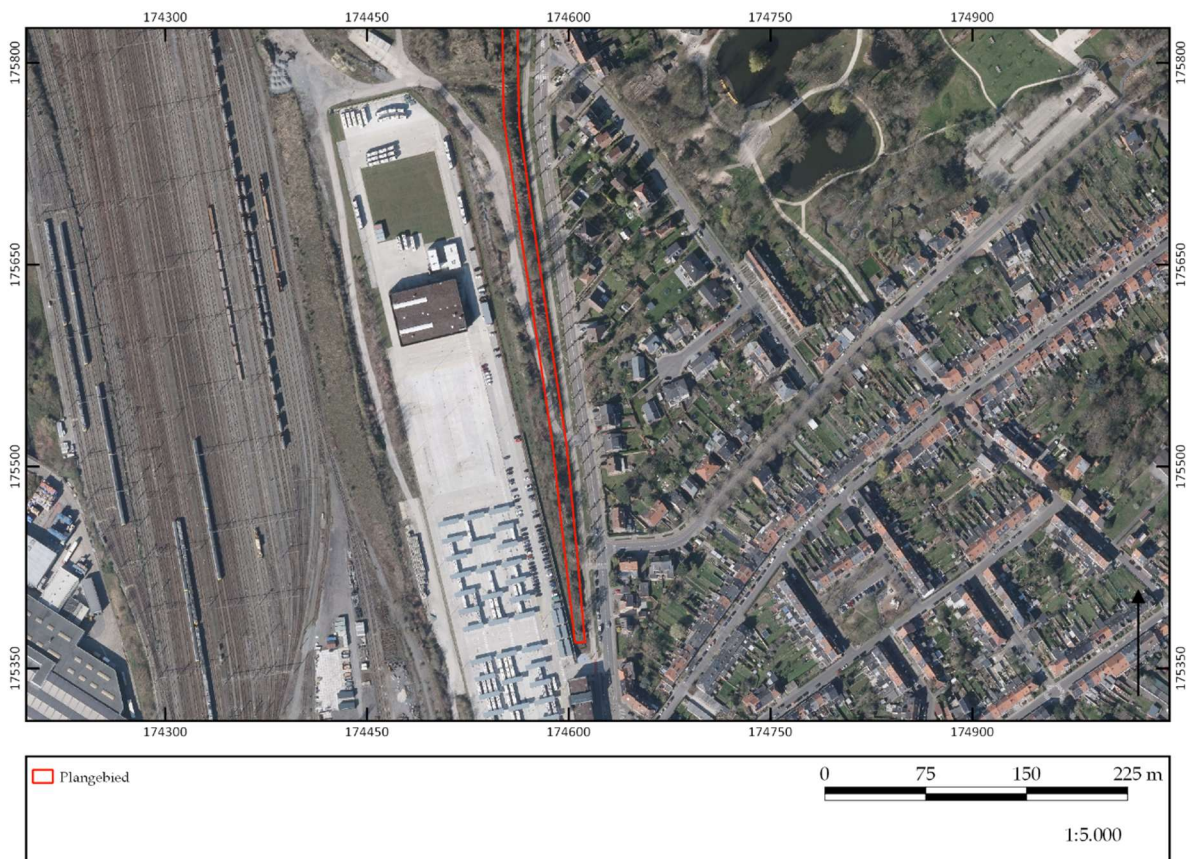
4 Beschrijving van de geplande werkzaamheden

4.1 Bestaande toestand

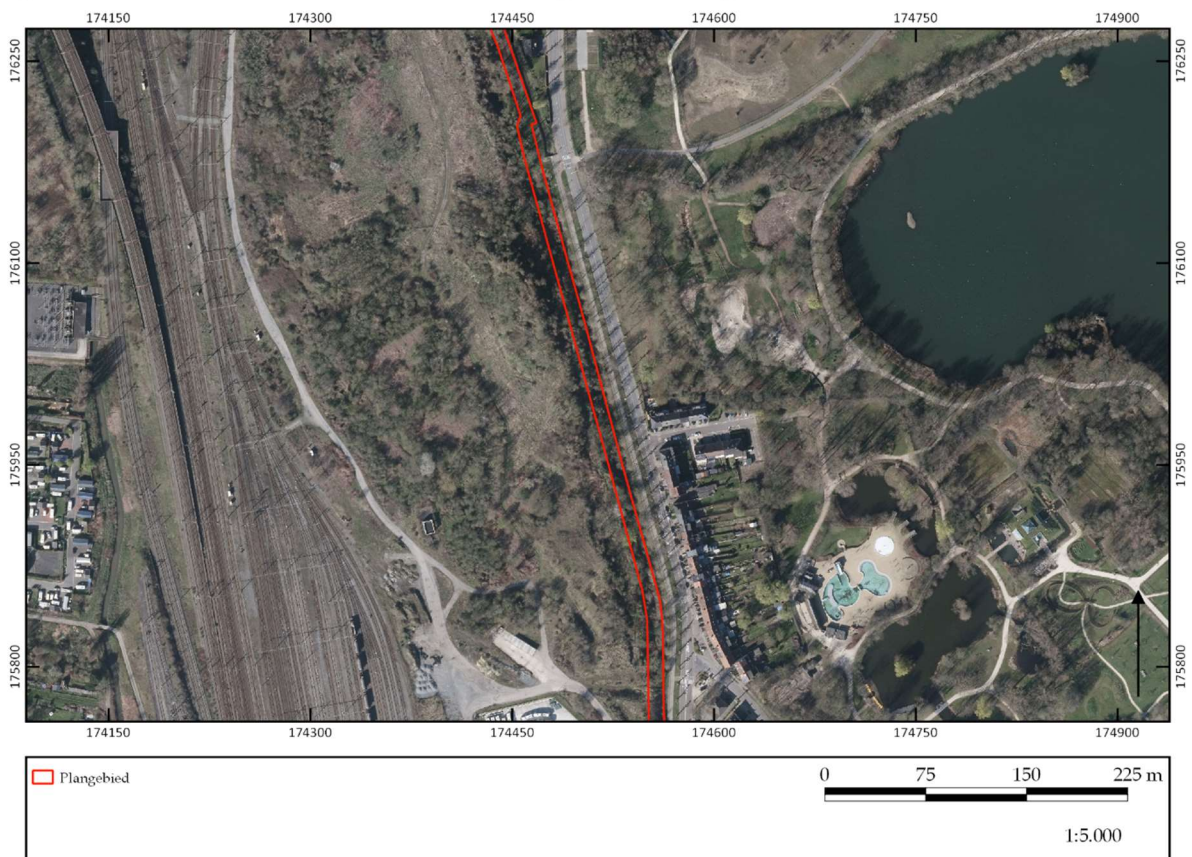
Het plangebied bestaat uit zeven percelen die allen gedeeltelijk bebouwd zijn (fig. 2). In het oosten grenst het tracé aan de deelgemeente Kessel-LO, in het westen aan het spoorwegtraject Leuven-Aarschot. Het terrein heeft een totale oppervlakte van ca. 142.200 m² en het lijntracé zelf bedraagt ca. 21.000 m². Binnen het lijntracé is grotendeels een verhard fietspad aangelegd. Enkel ter hoogte van de Blauwputbeek is een stuk van het plangebied nog onbebouwd en onverhard; echter, het tracé van de beek is hier kunstmatig aangelegd. Zowel de beek als de taluds zijn niet authentiek en hierdoor kan aangenomen worden dat de bodem hier ook al vergraven/verstoord is. Van het bestaande fietspad zijn geen dieptes gekend, maar er kan gesteld worden dat men tot een diepte van ca. 60 cm onder het maaiveld heeft afgegraven rekening houdend met niet alleen de diepte van de wegkoffer van het fietspad maar ook met eventuele kabels en leidingen die onder het fietspad zijn gelegd.

Figuur 2a. Recente orthofoto met aanduiding onderzoeksgebied. ©LARES

Figuur 2b. Recente orthofoto met aanduiding onderzoeksgebied. ©LARES

Figuur 2c. Recente orthofoto met aanduiding onderzoeksgebied. ©LARES

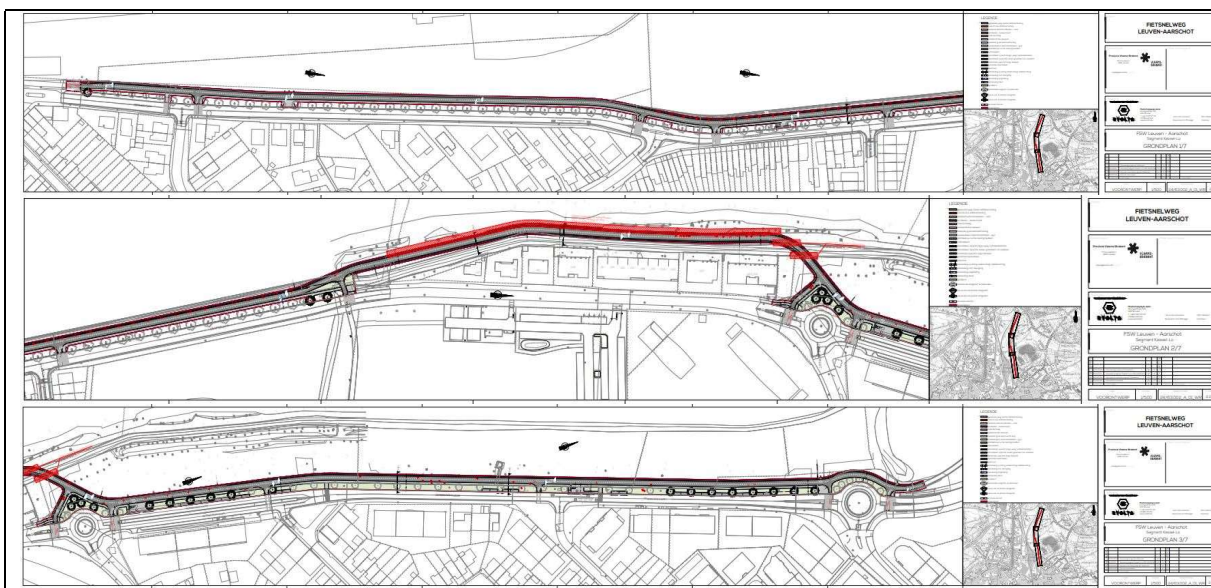
Figuur 2d. Recente orthofoto met aanduiding onderzoeksgebied. ©LARES

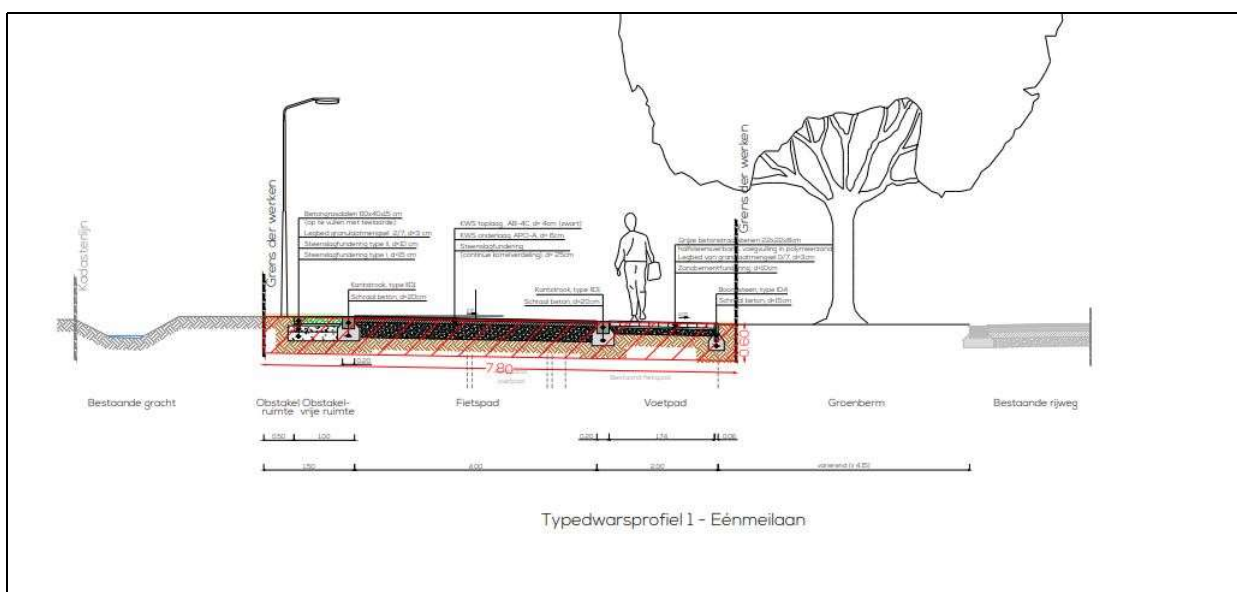
Figuur 2e. Recente orthofoto met aanduiding onderzoeksgebied. ©LARES

4.2 Nieuwe toestand

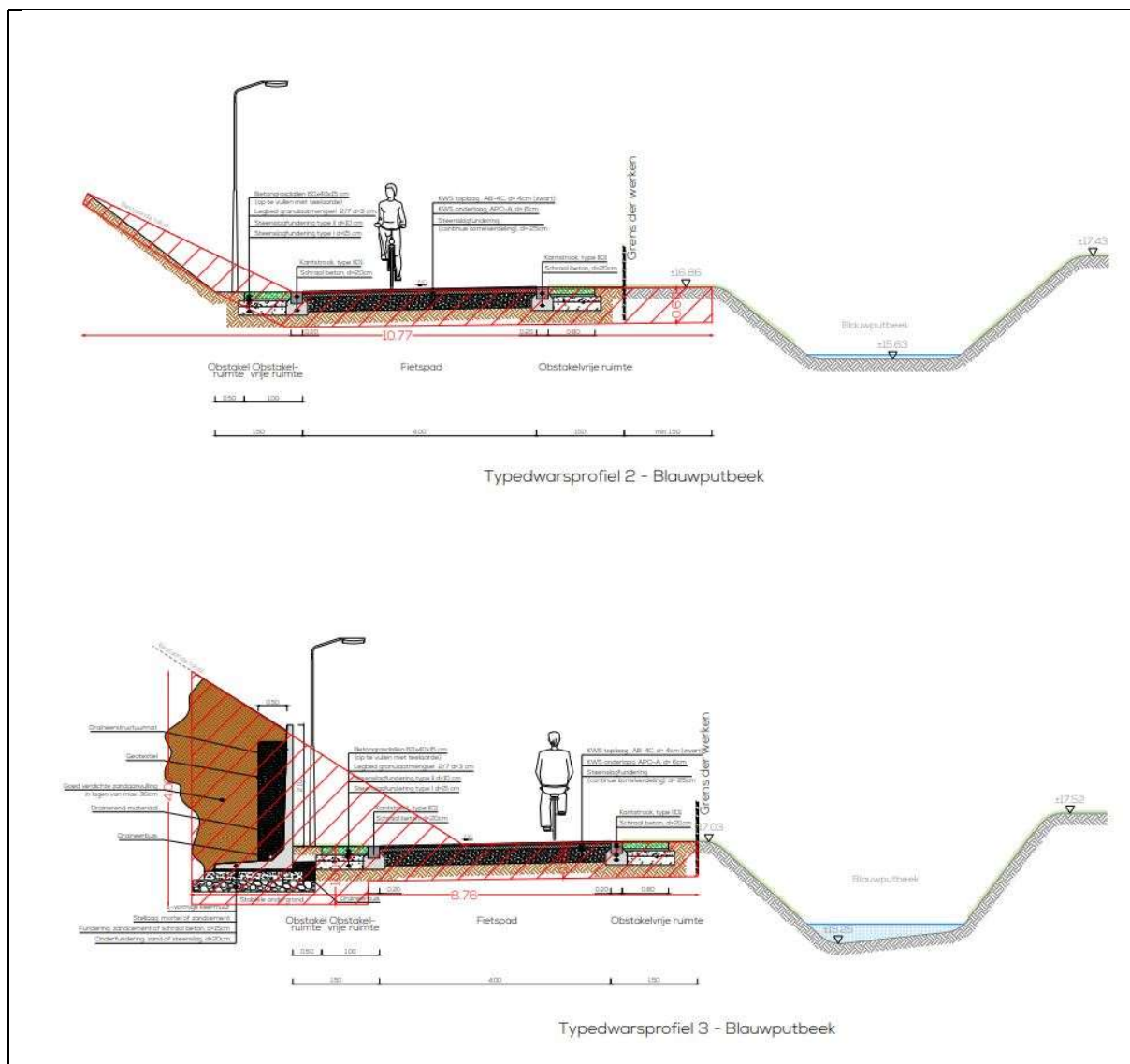
De opdrachtgever plant de huidige verharding volledig te verwijderen en te vervangen door een nieuwe fietssnelweg op hetzelfde tracé. Soms zullen ook de voetpaden afgebroken en heraangelegd worden (fig. 3b en 3d). Langs de Kesseldallaan wordt ook een beperkte strook asfalt gesloopt (fig. 3d). De werken vinden plaats binnen het lijntraject met een maximale breedte van ca. 12,5 m en zal een ingreep kennen tot een diepte van ca. 0,60 m -mv. Zeer plaatselijk zal er iets dieper afgegraven worden. Grotendeels wordt de bestaande infrastructuur heraangelegd, waardoor de bijkomende verstoringen van het nieuwe traject nihil is. Enkel ter hoogte aan de Blauwputbeek wordt de nieuwe infrastructuur geplaatst in een zone waar momenteel nog niets verhard of bebouwd is. Ook zullen bestaande taluds worden afgegraven. Deze zijn niet van natuurlijke oorsprong.

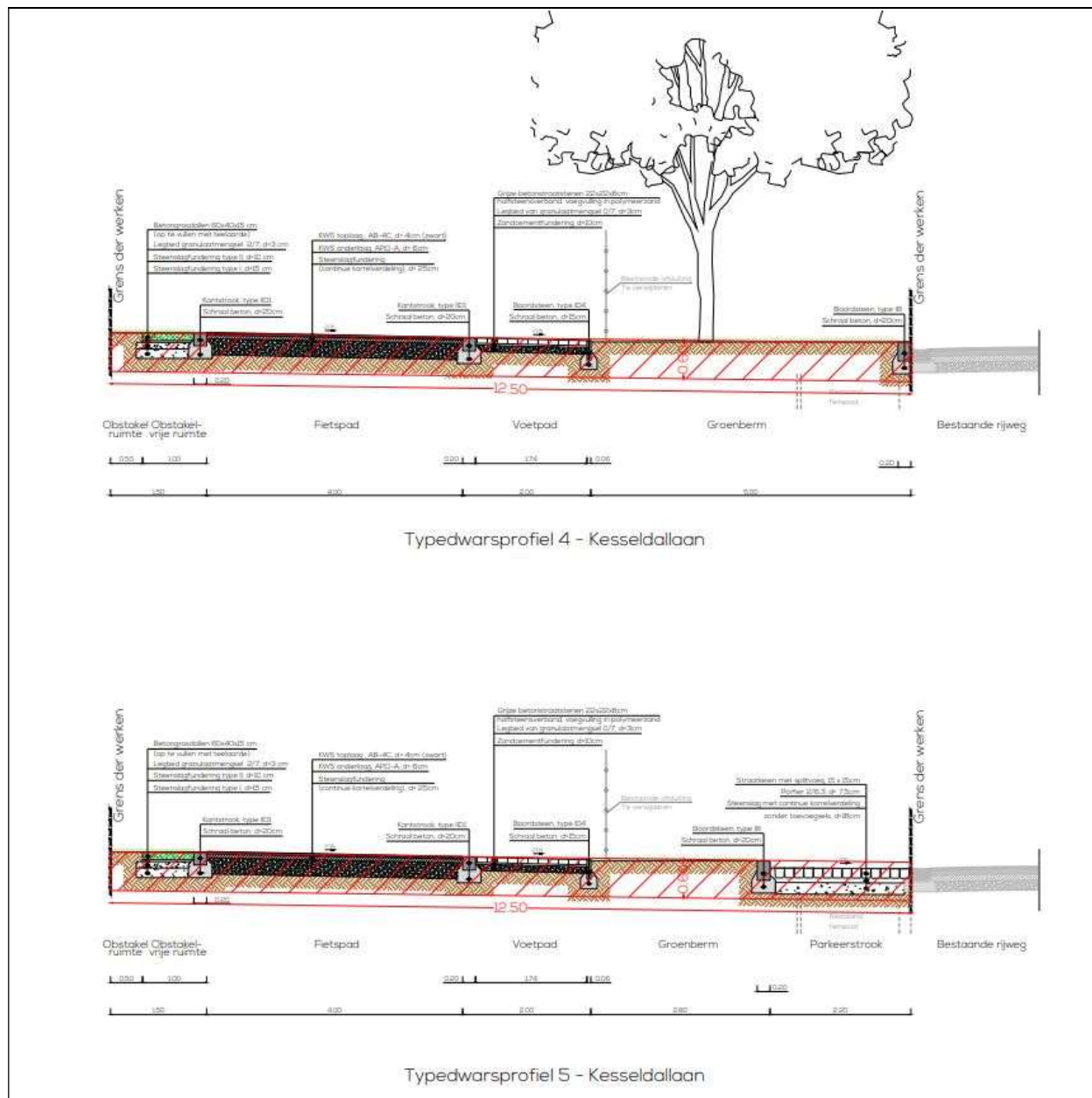
Figuur 3a Toekomstige situatie.

Figuur 3b. Dwarsprofiel Eénmeilaan.

Figuur 3c. Dwarsprofiel Blauwputbeek.

Figuur 3d. Dwarsprofiel Kesseldallaan.

5 Archeologisch bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt verslag uitgebracht van het bureauonderzoek naar de archeologische en historische kennis over het plangebied (*assessment-rapport*). De hierbij gehanteerde methoden, technieken en criteria zijn beschreven in hoofdstuk 3.

5.1 Archeologische voorkennis

Er is slechts één enkel archeologisch onderzoek uitgevoerd binnen de grenzen van het plangebied. Het doorkruist het lijntracé ter hoogte van de Kesseldallaan, Eénmeilaan en de Domeinstraat. Aan de hand van een bureaustudie (ID 2882, uitgevoerd door BAAC in 2016), werd geconcludeerd dat er geen archeologisch vervolgtraject noodzakelijk was en kon het gebied vrijgesteld worden.¹ Ter hoogte van de overige delen van het lijntracé zijn nog geen andere archeologische onderzoeken uitgevoerd. Buiten de grenzen van het plangebied zijn op verschillende locaties al archeologisch onderzoek uitgevoerd. Deze worden beschreven in paragraaf 5.6.

5.2 Historische bronnen

Daar het lijntracé behoort tot een deelgemeente van Leuven, worden zowel Leuven als Kessel-Lo hieronder kort besproken.

5.2.1 Leuven

Voor het historisch onderzoek is gebruik gemaakt van de gegevens uit de inventaris onroerend erfgoed. Hieruit blijkt dat Leuven voor het eerst vermeld werd als '*Luanium*' in de '*Annales Vedastini*', een document uit het jaar 884. Ook in de teksten van de wereldkroniek van de abt Regino van Prüm waarin de gebeurtenissen uit 884 en 886 beschreven worden, wordt Leuven vermeld als '*Loven*'. In *Loven* staat *lo* voor bos en *ven* voor moeras wat neerkomt op een moeras in het bos. De naam zou mogelijk teruggaan op het oud-Germaans '*lubanja*' wat 'geliefde' betekent.

Van het pre-middeleeuwse Leuven is zeer weinig geweten. Uit de Romeinse periode zijn enkele vondsten bekend binnen de historische stadskern en vroegmiddeleeuwse vondsten zijn enkel bekend uit het grafveld aan de Sint-Lambertuskapel te Heverlee. In het centrum van Leuven, onder de sporen van de latere romaanse Sint-Pieterskerk, zijn graven ontdekt die teruggaan tot het begin van de 11e eeuw. Verder zijn er weinig vondsten aangetroffen die ons meer kunnen vertellen over deze eerdere perioden.

Leuven bestond in de beginperiode uit twee kernen: één rond de Sint-Pieterskerk en één rond de Oude Borgh in het moerassig gebied rond het latere Groot-Begijnhof en de Sint-Kwintenskerk. De eerste graaf die in de geschreven bronnen vermeld wordt, is graaf Lambert I (950-1015) die rond 1000 aan de macht kwam en die het graafschap Leuven verder uitbreidde. Graaf Lambert verplaatst in 1014 zijn versterking van de woonkern ten Hove, dat uitgroeide tot de Sint-Kwintenparochie, naar een nieuwe

¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/2882>

residentie op 's Hertogeneiland, dichterbij het Leuvense handelscentrum.

Godfried I (1063-1139) en zijn opvolgers bouwden verder aan de uitbreiding en de verfraaiing van de stadskern en in 1080 werd, ter hoogte van de Romaanse poort, het *Sanctum Hospitale* opgericht. Later werd hier het Augustinessenklooster gebouwd. Tevens kreeg de groeiende kern een grotere religieuze betekenis en werd in de 11^e eeuw het Sint-Pieterskapittel gesticht (1054), de romaanse Sint-Pieterskerk gebouwd en werd aan de oostzijde van de kerk een crypte toegevoegd.

In 1100 en 1130 trad het Leuvense recht in werking en in 1140 was er al een schepenvanck aanwezig. Het handelscentrum werd verder uitgebreid, samen met de uitbouw van de Werf en de Vismarkt. Vanaf 1165 krijgt Leuven zijn eerste stenen ringmuur met torens.

Nadat het graafschap Leuven uitgroeide tot het hertogdom Brabant (1188) werden door hertog Hendrik I in het begin van de 13^e eeuw de Tempeliers uitgenodigd om zich te vestigen op de toen nog buiten de stad gelegen Keizersberg en laat hij hier in 1232 een nieuwe burcht bouwen. In deze periode worden nog talrijke gebouwen opgericht waaronder bijvoorbeeld de Lakenhalle in 1193. In 1230 en 1232 worden respectievelijk het Klein Begijnhof en Groot Begijnhof opgericht en ook zorginstellingen zoals de Tafel van de Heilige Geest en het Gasthuis Sint-Laurentius vinden hun oorsprong in de 13^e eeuw. Verder werden door de hertog kloosterorden uitgenodigd om zich in Leuven en omgeving te vestigen. De stad werd op dat ogenblik in vijf parochies ingedeeld: Sint-Pieter, Sint-Kwinten, Sint-Jacob, Sint-Michiël en Sint-Geertrui (1252).

In het begin van de 14^e eeuw ontwikkelde de stad zich bijzonder snel, onder meer door zijn gunstige economische ligging op de kruising van de aftakking van de grote handelsweg Keulen-Brugge met de Dijle. Leuven als centrum van het Hertogdom Brabant kende een sterke economische bloei, vooral van de lakenindustrie die begon in 1250 toen talrijke textielarbeiders vanuit Vlaanderen naar Leuven trokken. Hierdoor werden talrijke handelsgebouwen opgericht. Door deze economische groei en bevolkingsgroei werd de eerste stadsomwalling te klein en werd in 1356 een tweede stadsomwalling gerealiseerd.

Door sociale spanningen en onrust, de Brabantse Successieoorlog (1355) en het rijker worden van Brussel en Antwerpen verminderde de plaatselijke productie in de lakenindustrie en wijnhandel en kende Leuven een economische crisis. In de 15^e eeuw kende Leuven echter een heropbloei en konden de nijverheden opnieuw uit een dal klimmen. Naast de talrijke ambachten die al in de 12^e eeuw actief waren, kwam er een verdere ontwikkeling van andere ambachten. Voor de beveiliging en de verdediging van Leuven werden in deze periode tevens de Sint-Jorisgilde (kruisbogen) en Sint-Sebastiaangilde (handboogschutters) opgericht. Zij speelden een belangrijke rol als stedelijke milities. Tot slot werden binnen de historische stadskern nog nieuwe kloosters gesticht. Als opvang voor armen, zieken en reizigers werden meerdere godshuizen opgericht.

In 1425 startte men met de verbouwing van de romaanse Sint-Pieterskerk tot een grotere gotische kerk en kort daarna werd het zuidelijk kerkhof opgeheven en ontruimd om plaats te maken voor de Grote Markt. Rond deze nieuwe markt werd het stadhuis opgericht als nieuw bestuurscentrum op de plaats waar vroeger het Steen stond, één van de oudste patriciërswohnungen van de stad. Het Tafelrond, het centrum van de ambachten, werd aan de noordzijde van deze Grote Markt gebouwd en met de nieuwe economische ontwikkeling achtte men het opportuun om pleinen waarop de markten plaatsvonden, te vernieuwen en heraan te leggen.

In de 15^e eeuw werd de Universiteit van Leuven gesticht door hertog Jan IV van Brabant (1425) alsook meerdere onderwijsgebouwen, pedagogieën en colleges. In de daarop volgende eeuwen zal dit steeds een uitbreiding kennen binnen de stad.

Op het einde van de 15^e en het begin van de 16^e eeuw kende Leuven een ware crisis die leidde tot een dieptepunt in de geschiedenis van de stad. Toch was er een korte heropleving en kende men een zekere economische welvaart. Ook al beleefde Leuven een crisisperiode, toch werden er tal van nieuwe kloosters en godshuizen in de stad opgericht. Echter, vanaf het midden van de 16^e eeuw braken er donkere tijden aan voor Leuven. Na een korte heropleving in het begin van de 17^e eeuw bleef Leuven de rest van deze eeuw volledig onbelangrijk. Het enige wat de stad nog overvloedig bezat, waren kloosters. Leuven weerstond in 1635 een beleg door Franse en Hollandse troepen, maar na de vrede van Munster in 1648 kon de stad door nieuwe impulsen langzaamaan opnieuw groeien.

Vanaf het Oostenrijks bewind en met de komst van de industrie bloeide Leuven weer op. Het aantal inwoners, studenten en kloosterlingen nam toe en nieuwe kapellen en kerken werden gebouwd. In 1750 verplaatste de handelsactiviteit zich van de Vismarkt naar de Vaartkom waar de nieuwe vaart dienst deed als economische handelsader van de stad. Een nieuwe industriële ontwikkeling gebeurde rond deze vaartkom en er werden opslagplaatsen opgetrokken.

Door deze ontwikkelingen komt er steeds meer bedrijvigheid in de stad en worden vooral rond de waterwegen nijverheden opgericht. De gilden en ambachten floreerden weer en vooral de brouwers kenden een enorme bloei. Nieuwe steenwegen, waardoor delen van de stadsomwalling en vooral de poorten worden afgebroken, maken de stad toegankelijker. Ook de universiteit groeit in deze periode en nieuwe wetenschapsfaculteiten en nieuwe colleges worden opgericht.

Op het einde van de 18^e eeuw werden door Jozef II vele kloosters afgeschaft en de vrijgekomen terreinen komen in privaathanden terecht. Ook de kerkhoven verdwijnen uit het stadsbeeld en worden vervangen door nieuwe buiten de stad. Tijdens de 19^e eeuw groeide Leuven verder en werd de stedelijke kern volgebouwd. De buitenste ringmuur en bijhorende poorten werden in het kader van de nieuwe stadsontwikkeling volledig afgebroken (vanaf 1805) en nieuwe pleinen en straten gecreëerd. Ook tijdens het daaropvolgend Hollands bewind ging de ontmanteling van de stadswallen (1812-1828) en poorten verder. Na de onafhankelijkheid van België kwam er in Leuven een spoorweg (1837) en een eenvoudig station (1842) en zou de stad een nieuwe industriële ontwikkeling kennen langs de vaart. Sommige van de

opgeheven kloosters en colleges worden omgebouwd tot kazernes en op andere ontmantelde kloosterterreinen komen nieuwe industriële ontwikkelingen.

In de 20^e eeuw kent Leuven een bewogen geschiedenis. In de Eerste Wereldoorlog slaat het noodlot toe en wordt Leuven door de bezetter in brand gestoken waardoor vele waardevolle private en openbare gebouwen verdwijnen en de universiteitsbibliotheek helemaal afbrandt. Tijdens de wederopbouw verdwijnen private en historische gebouwen om plaats te maken voor een wederopbouwprogramma en tegelijkertijd worden straten heraangelegd.²

5.2.2 Kessel-Lo

‘Over Kessel zelf is geen informatie ter beschikking. Wel waren er in de streek rond wat later Leuven zou worden, verschillende kleine nederzettingen. In de 9^e eeuw is er voor het eerst sprake van een plaatsje “Lovon”, dat later de hoofdstad van het hertogdom Brabant zou worden.

Op de Kesselse Bergen zou in de 11^e eeuw een burcht gestaan hebben, die mee diende om de stad te verdedigen. “Kessel” zou zelf een oude vorm van “kasteel” (Latijn “castellum”) zijn. Die burcht raakte in verval en toen onze vriend Justus Lipsius de plaats in de 16^e eeuw bezocht, was het nog maar een ruïne. In 1831 – de gemeente Kessel-Lo was dan al gesticht – werden de resten gesloopt. Het is mogelijk dat rond die burcht al wat bewoning was. Ook rond de abdij van Vlierbeek, die in 1125 gesticht werd, moeten er al een paar huisjes gestaan hebben.’³

5.3 Cartografische bronnen

Voor dit gedeelte van het onderzoek zijn de kaarten van Frickx, van de graaf De Ferraris, de Atlas der Buurtwegen, de Poppkaart en de Vandermaelenkaart gebruikt. De topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is voor dit plangebied niet beschikbaar.⁴ Er zijn in dit kader ook recente topografische kaarten bekeken.

Het plangebied ligt ten noordoosten van de historische stadskern van Leuven. Als algemeen referentiekader lijkt de Frickxkaart (fig. 4) echter moeilijk als alleenstaand cartografisch document leesbaar. De kaart is te algemeen om er duidelijke informatie over het plangebied uit af te leiden. Daarenboven kan de kaart niet goed gegeorefereerd worden.

De Ferrariskaart (1771-1778) is op deze locatie alvast duidelijk en gedetailleerd te plaatsen (fig. 5). Het plangebied is haast volledig gelegen binnen weide- en/of grasland. Enkel in het meest zuidelijke gedeelte is een klein stuk van het terrein afgebeeld als akkerland en in het noorden als moerasgebied. Overigens is het plangebied volledig onbebouwd. Langsheen het centrale en oostelijke deel stromen

² <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140040>

³ https://www.opvoedingstraat.be/Geschiedenis/geschiedenis_kessel-lo.html

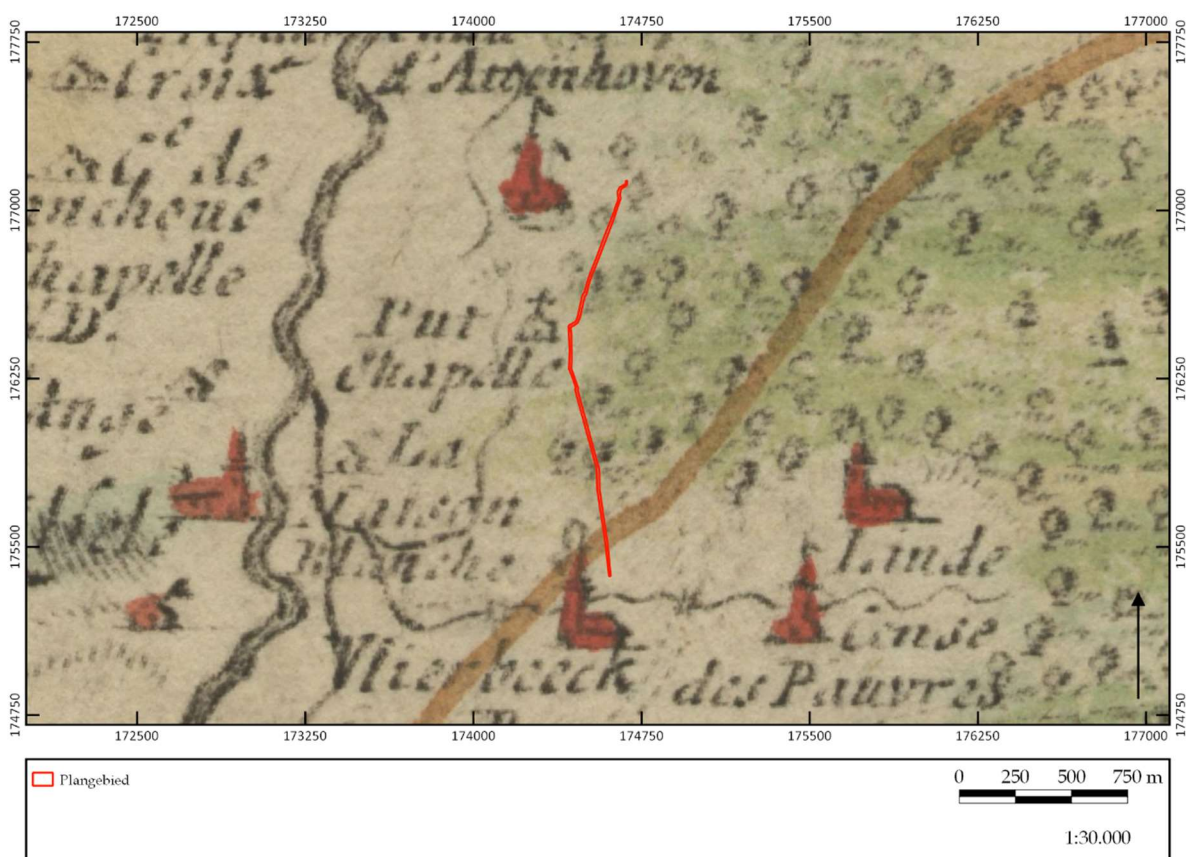
⁴ Alle gebruikte kaarten en luchtfoto's kunnen online geraadpleegd worden op <http://www.geopunt.be>. Dit zal niet elke keer herhaald worden bij de desbetreffende kaartbeschrijving.

twee waterwegen. Ten westen is de Dijle afgebeeld en is de deelgemeente Wilsele weergegeven.

De Atlas der Buurtwegen (fig. 6), de Vandermaelenkaart (fig. 7), de Poppkaart (fig. 8) en de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (fig. 9) vertonen alle een gelijkaardig beeld zoals beschreven is bij de Ferrariskaart. Het lijntraject is nog volledig onbebouwd en mogelijks in gebruik als akker -en/of weiland.

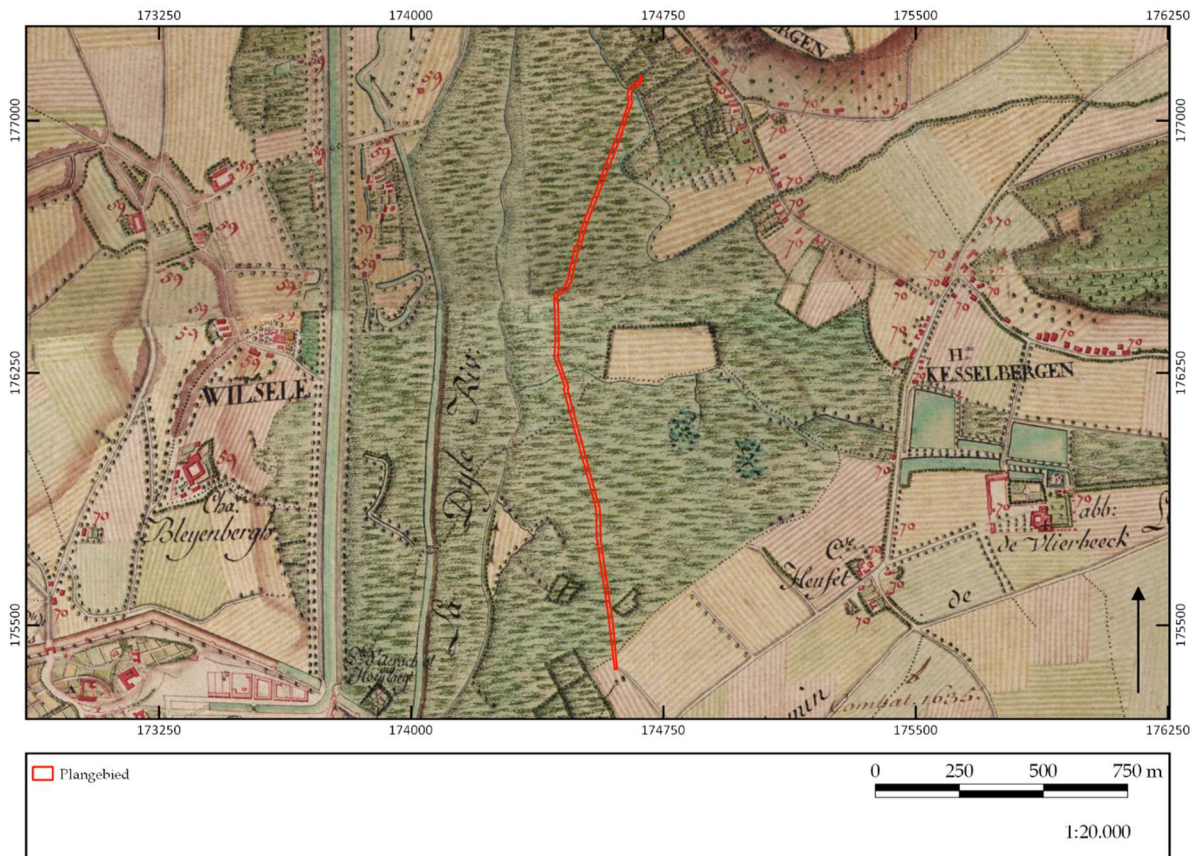
De hierboven besproken historische kaarten tonen een hoge mate van continuïteit in en rond het plangebied vanaf de tweede helft van de 18e eeuw tot het einde van de 19e eeuw.

Afsluitend zijn nog enkele topografische kaarten bekeken. Door de grote continuïteit binnen het plangebied en de hoge tijdsresolutie van de verschillende beschikbare topografische kaarten werd ervoor gekozen hier slechts één te bespreken.⁵ De gehele reeks aan topografische kaarten toont immers steeds opnieuw hetzelfde karakter voor het plangebied. De topografische kaart van België van 1891 geeft hier een duidelijk beeld van weer (fig. 10). Het plangebied is onbebouwd en in gebruik als gras-/weiland.

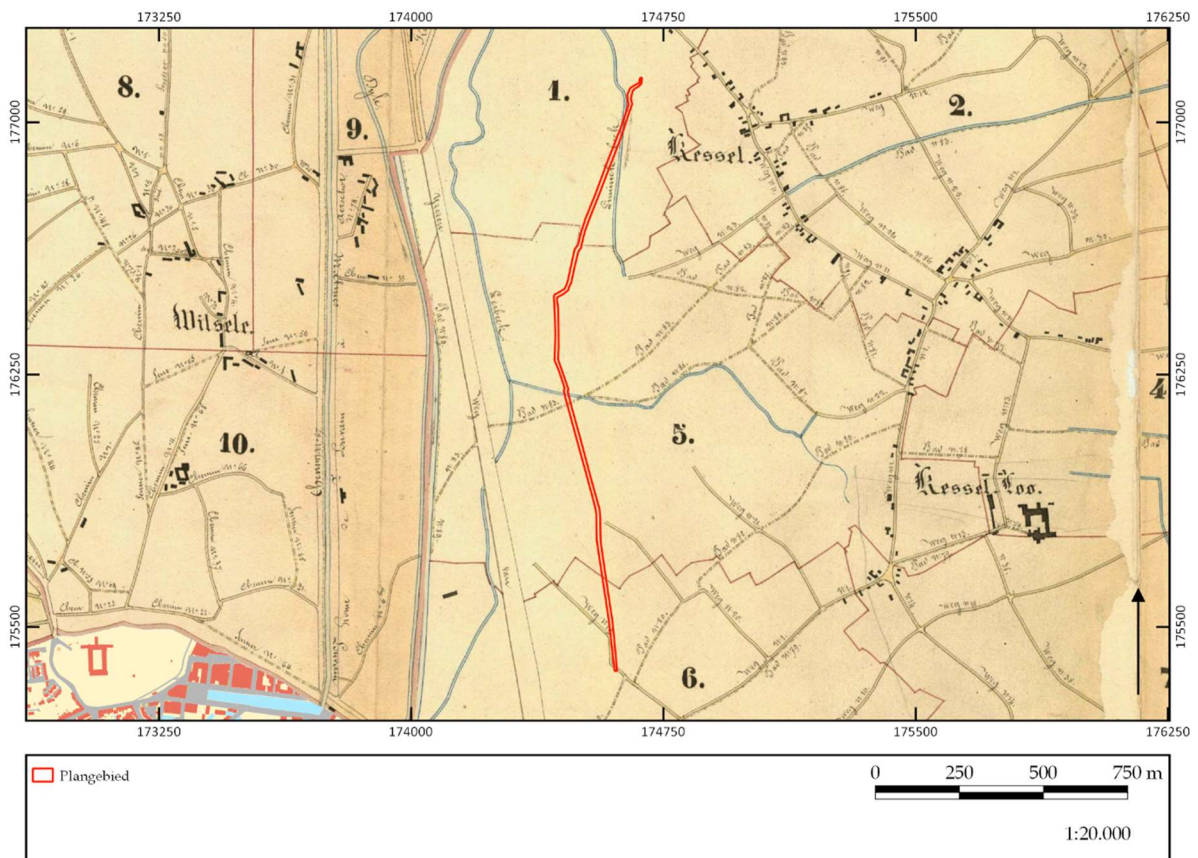

Figuur 4. Uitsnede uit de Frickxkaart (1744). ©LARES

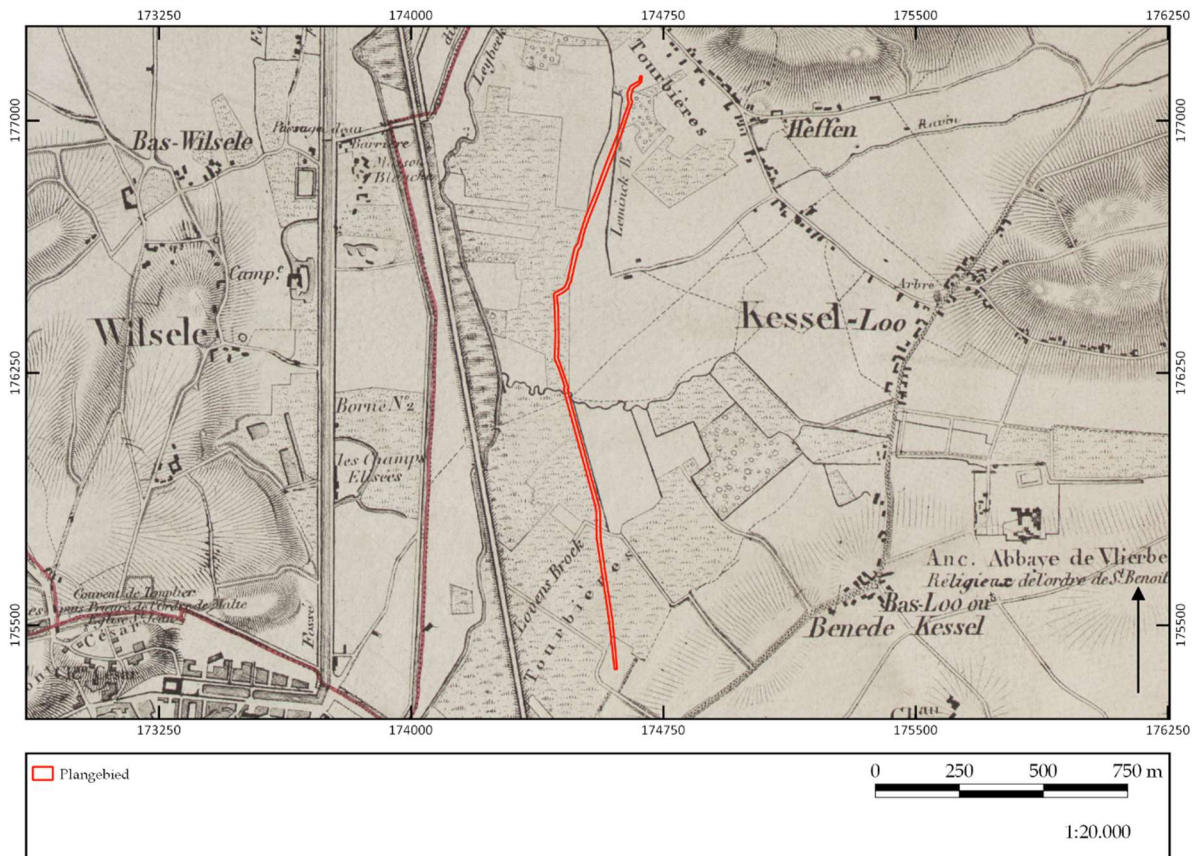
⁵ Voor het meest complete overzicht aan georeferendeerde topokaarten voor het plangebied zie www.cartesius.be.

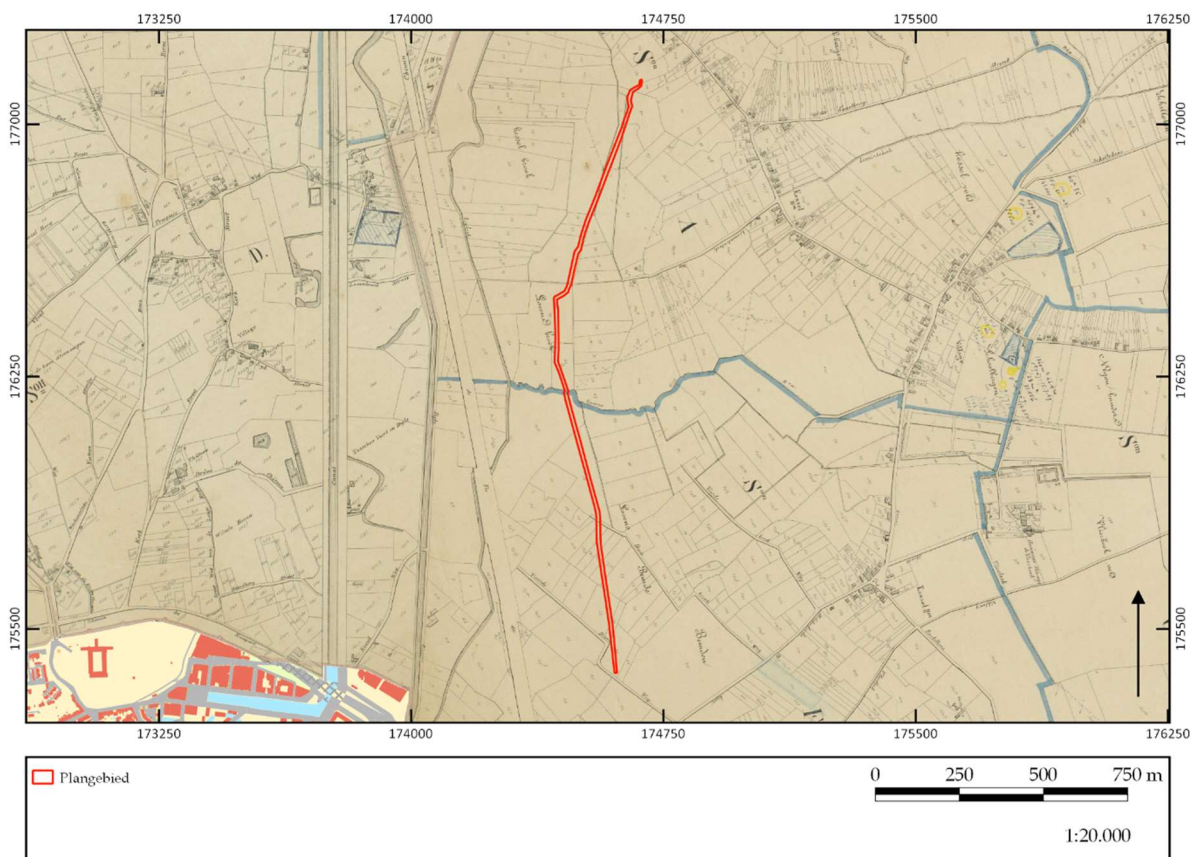
Figuur 5. Uitsnede uit de Ferrariskaart (1771-1778). ©LARES

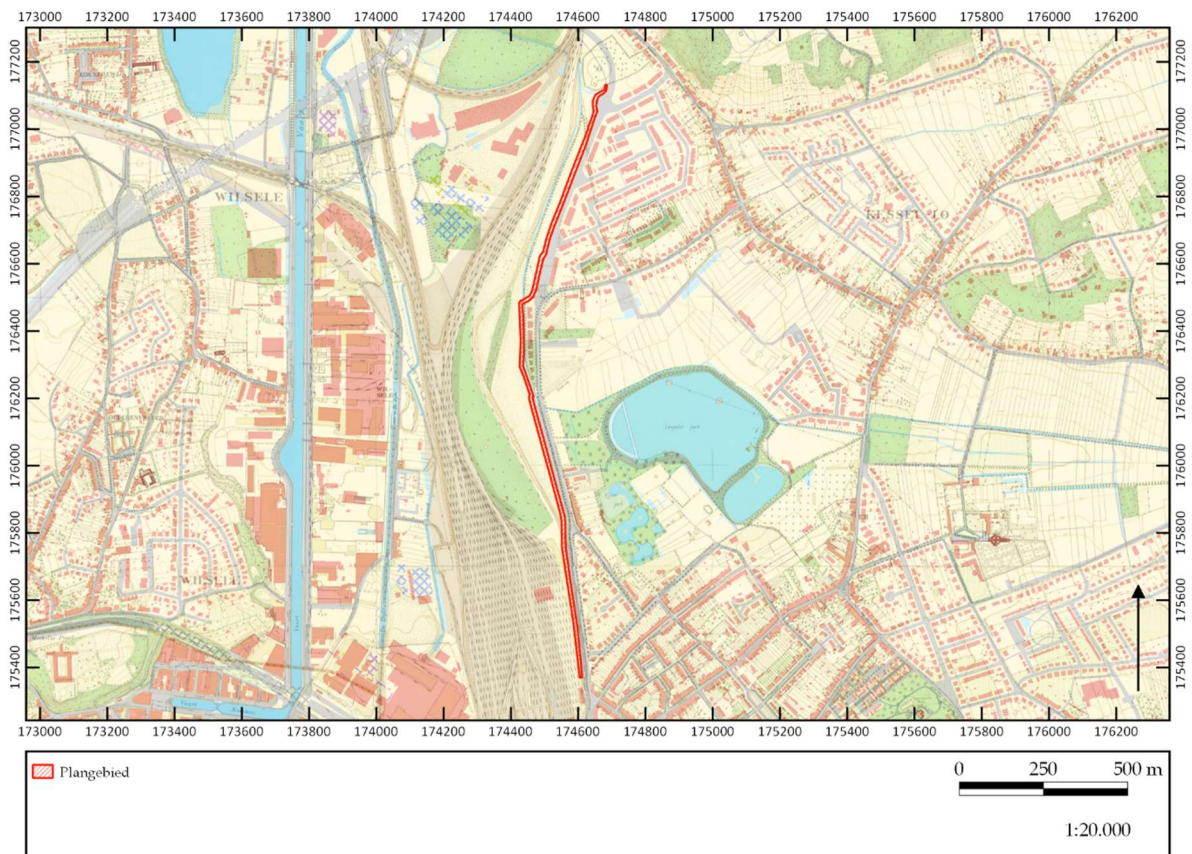
Figuur 6. Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (1841). ©LARES

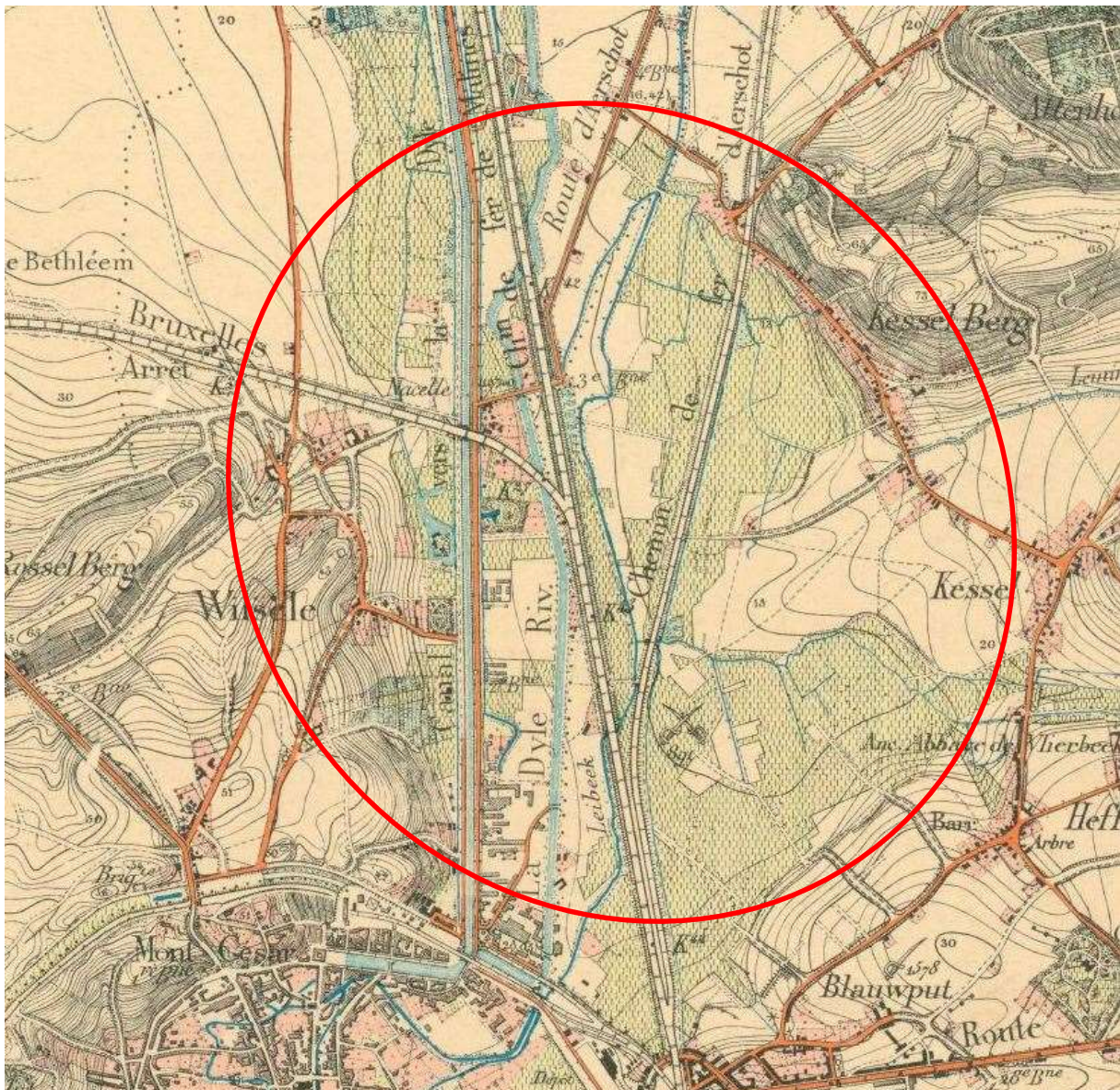
Figuur 7. Uitsnede uit de Vandermaelenkaart (1846-1854). ©LARES

Figuur 8. Uitsnede uit de Poppkaart (1842-1879). ©LARES

Figuur 9. Uitsnede uit de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970). ©LARES

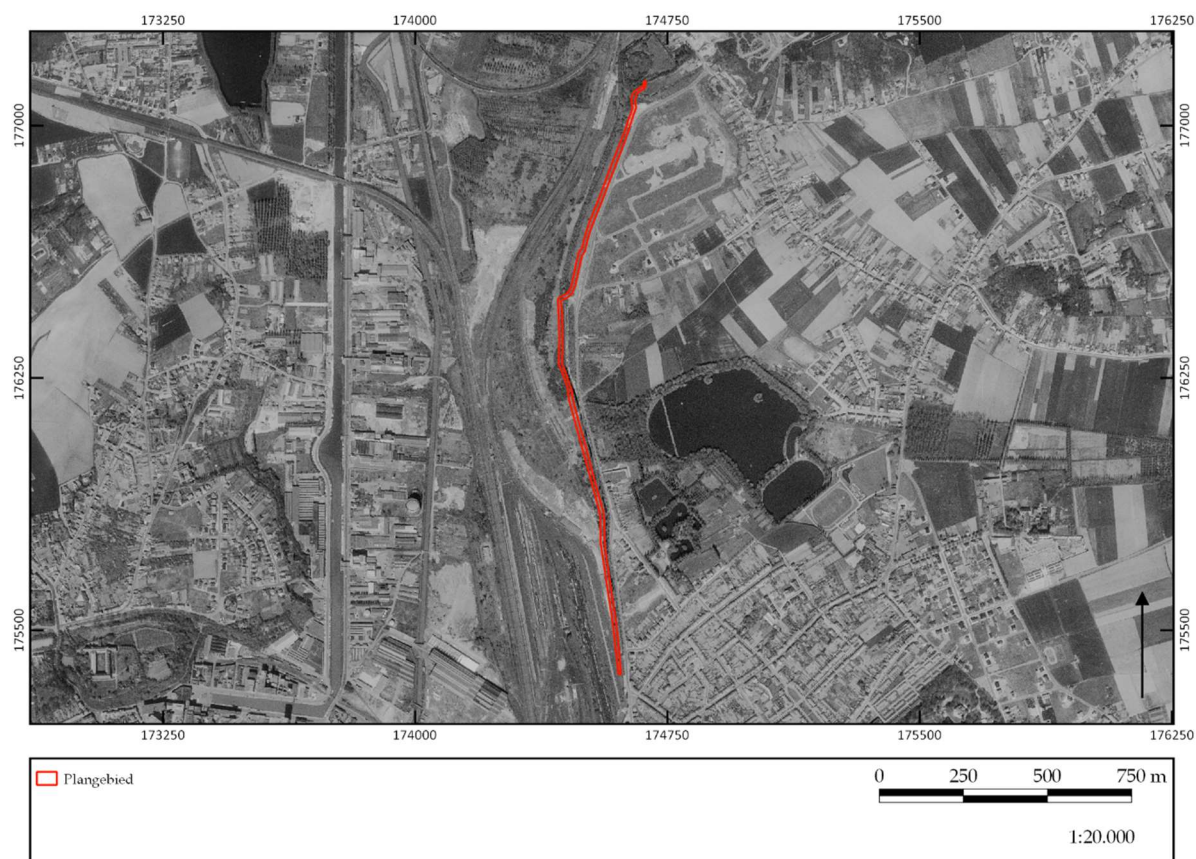
Figuur 10. Uitsnede uit de topografische kaart van België van 1891. ©CARTESIUS

5.4 Luchtfotografie

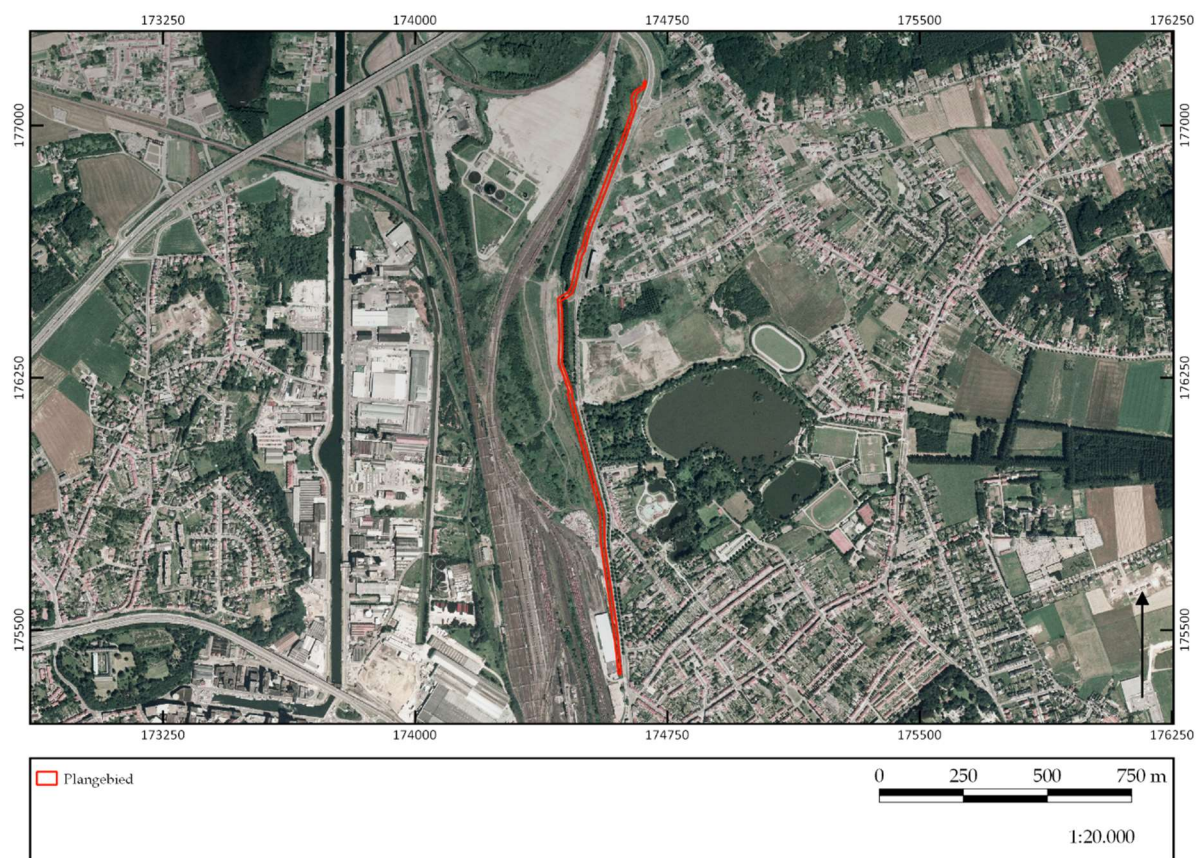
Ter aanvulling van de 18^e- tot 20^e-eeuwse historische kaarten zijn ook recentere luchtfoto's uit verschillende jaartallen bekeken. De luchtfoto uit 1971 (fig. 11) is zeer grofkorrelig waardoor het niet duidelijk is of er reeds een verhard fietspad is geplaatst. Mogelijks was het destijds nog onverhard.

De situaties op de luchtfoto's uit 1979-1990 (fig. 12) en 2000-2003 (fig. 13) sluiten hier bij aan. Het terrein lijkt nog steeds onbebouwd en onverhard. Wegens de boom- en plantengroei naast het terrein, is het niet duidelijk of er nu effectief verharding is geplaatst.

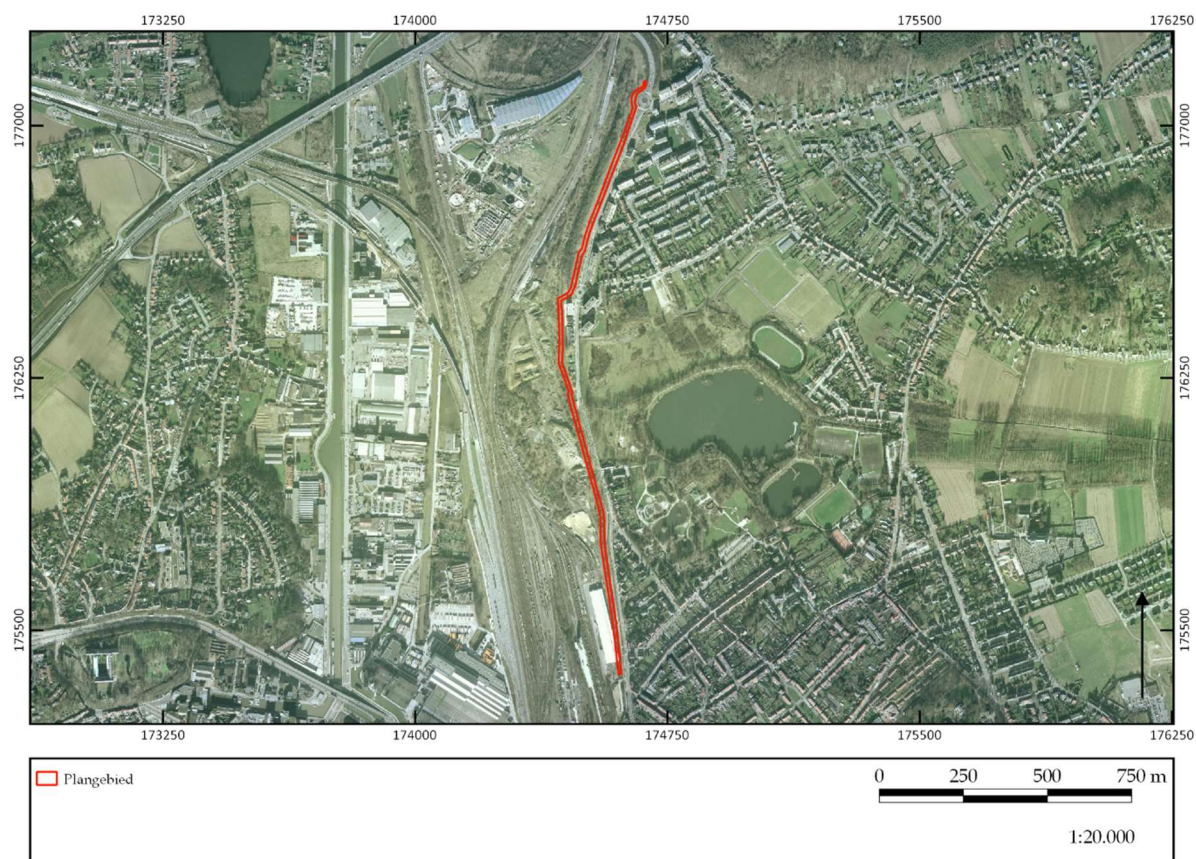
In 2021 (fig. 1) is te zien dat er wel een verhard fietspad gelegen is ter hoogte van het huidige tracé.

Figuur 11. Uitsnede van de luchtfoto uit 1971. ©LARES

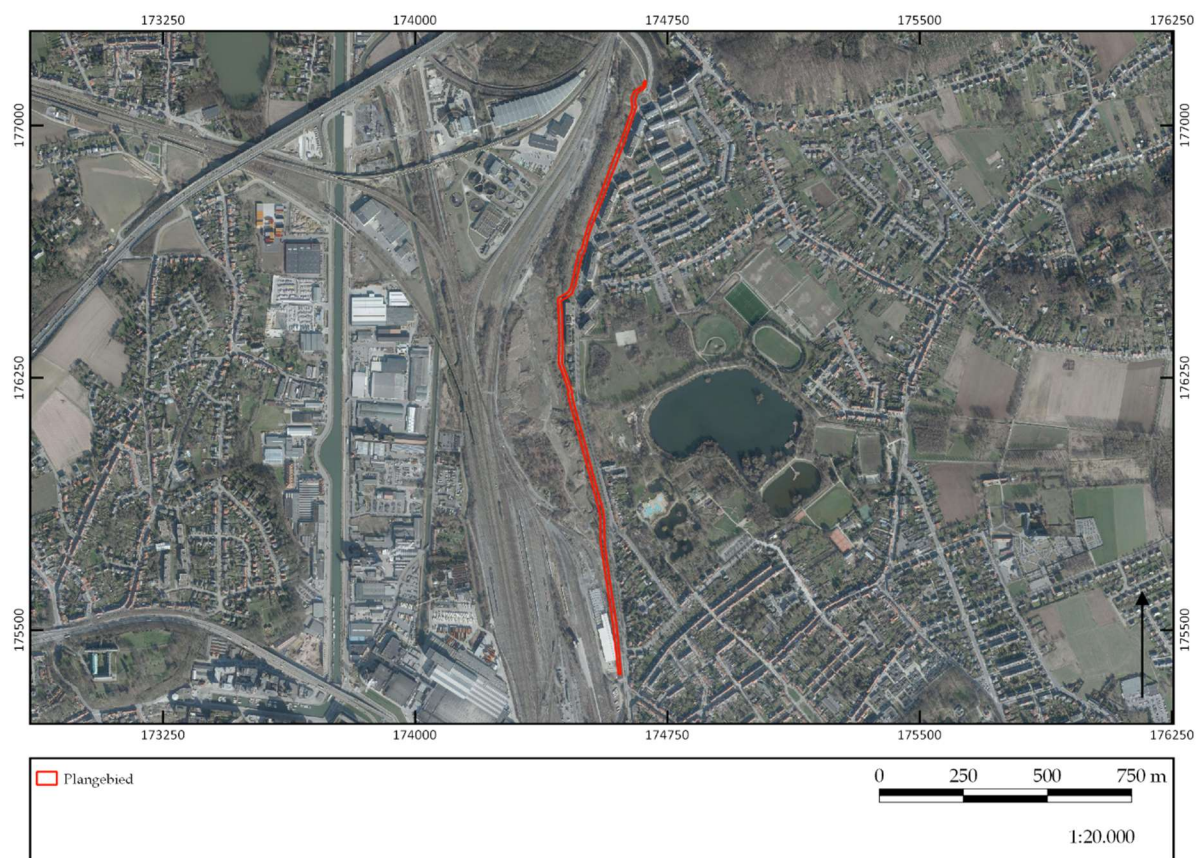

Figuur 12. Uitsnede van de luchtfoto uit 1979-1990. ©LARES

Figuur 13. Uitsnede van de luchtfoto uit 2000-2003.

©LARES

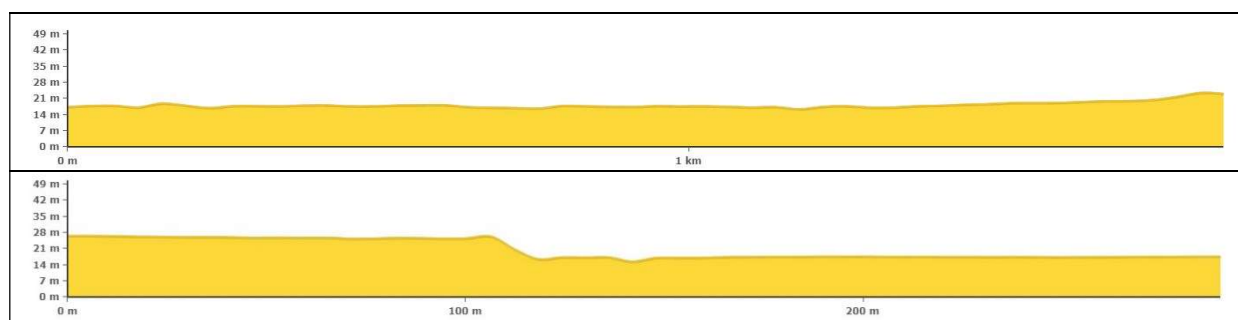
Figuur 14. Uitsnede van de meest recente luchtfoto.

©LARES

5.5 Geo(morfo)logie en bodem

Om de geomorfologie en de bodemopbouw van het plangebied te bestuderen, zijn de bodemkaart van Vlaanderen, de potentiële bodemerosiekaart, de bodembedekkingskaart en de tertiair en quartair geologische kaarten gebruikt.⁶ Om te kijken hoe de landschappelijke hoogteligging van het plangebied is ten opzichte van een grotere omgeving en de relatie van het plangebied tot beek- en riviervalleien zich verhoudt is het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II bestudeerd.

Het plangebied is vrij vlak gelegen op een hoogte tussen 17,4 m +TAW en 26 m +TAW. Dit is mogelijk te wijten aan het feit dat het plangebied in functie van de nabijgelegen spoorwegen (westen) grotendeels opgehoogd is (fig. 15a).

Figuur 15a. Terreindoorsnede: boven N-Z; onder W-O.

5.5.1 Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II

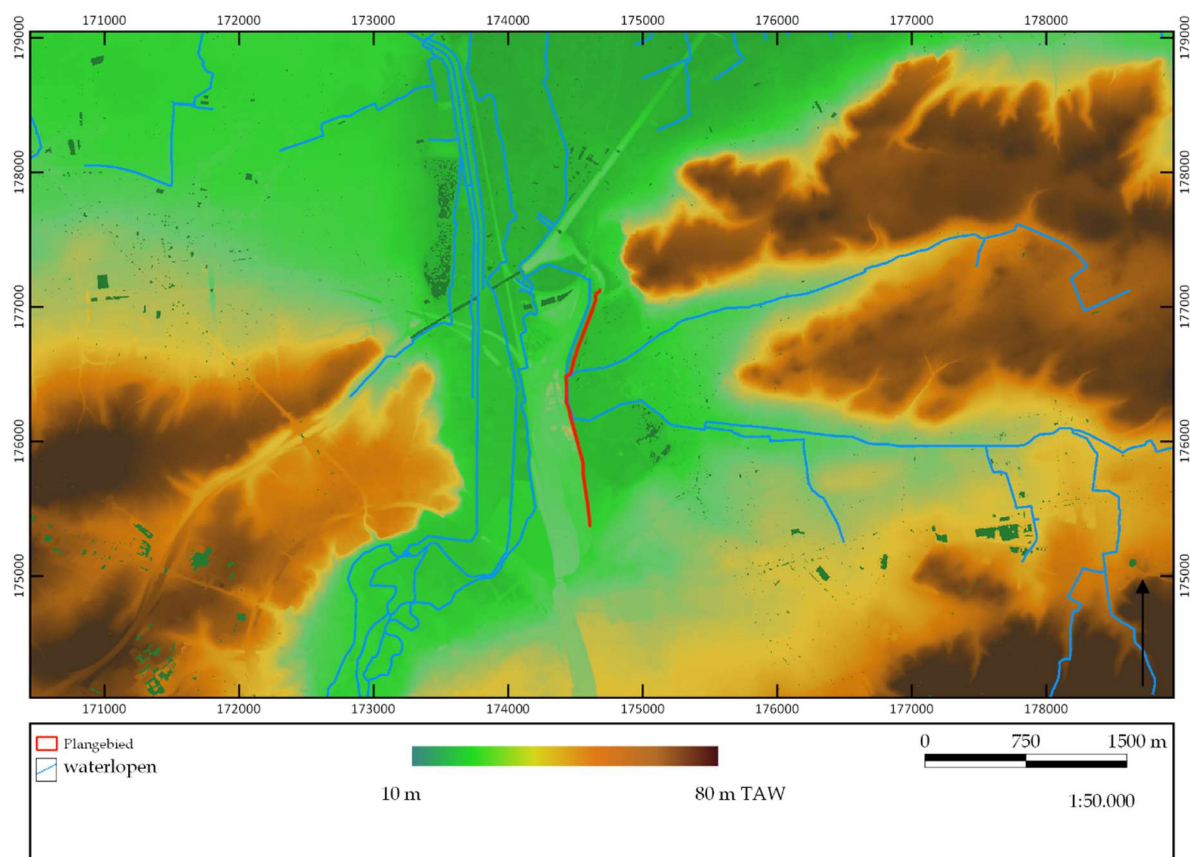
Het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (fig. 15b) wijst hetzelfde uit. Net zoals ook uit de historische kaarten bleek, is het plangebied gelegen in de Dijlevallei en wordt het in zuidelijke, westelijke en oostelijk richting omringd door meerdere heuvelruggen. Daardoor is het reliëf bij het plangebied licht golvend en op een hoogte gelegen tussen 17,4 m +TAW in het noorden en 26 m +TAW in het zuiden. Ook is het licht golvende reliëf (in het westen) deels te wijten aan de ophogingswerken in functie van de spoorwegen.

5.5.2 Tertiair geologische kaart

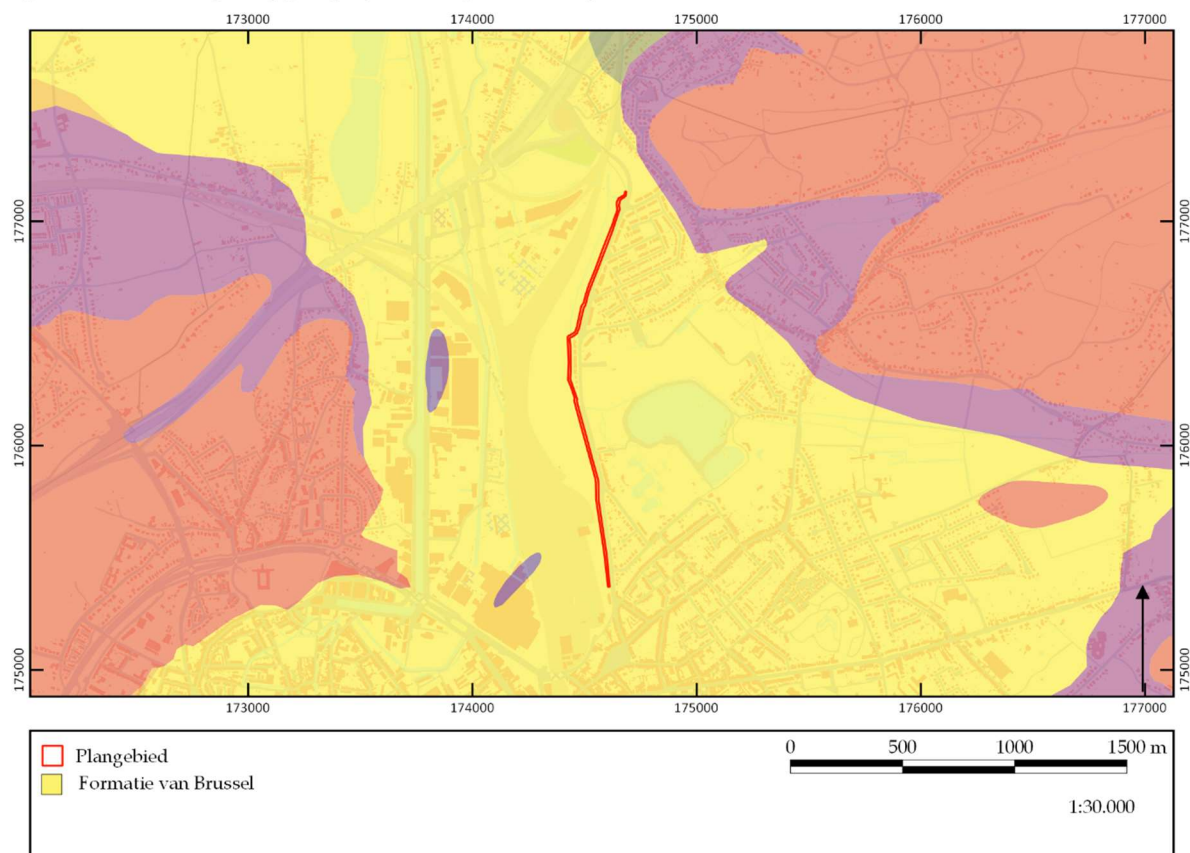
Op de tertiair geologische kaart (fig. 16) ligt het plangebied op een ondergrond dat benoemd wordt als de Formatie van Brussel. Deze sedimenten bestaan uit bleekgrijs fijn zand, dat kalk- en (soms) fossielhoudend is. Ook zijn kiezel- en kalkzandsteenbanken aanwezig. Op basis van de geologische boringen in de omgeving van het plangebied zitten de tertiaire sedimenten op een diepte van ca. 7,4 m diepte +TAW.⁷

⁶ Alle bodemkaarten kunnen gevonden worden op www.dov.vlaanderen.be.

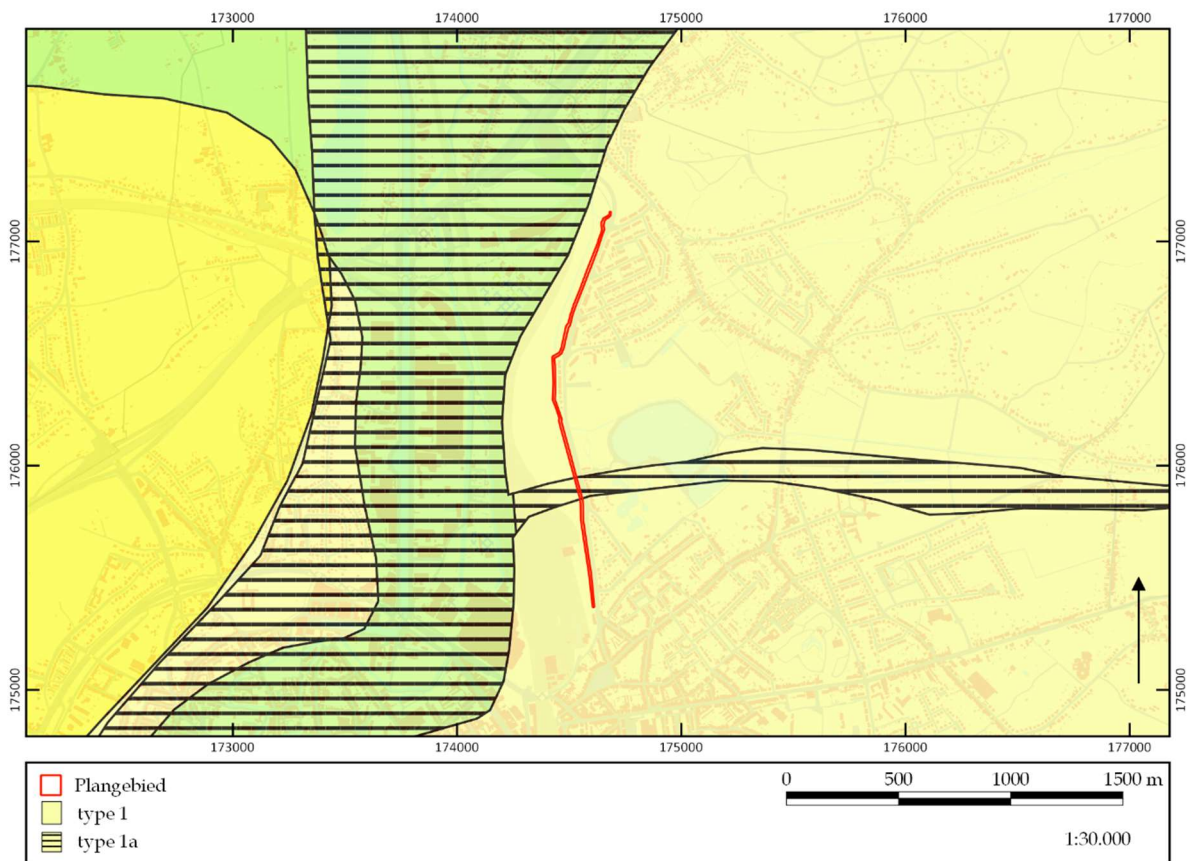
⁷ www.dov.vlaanderen.be.

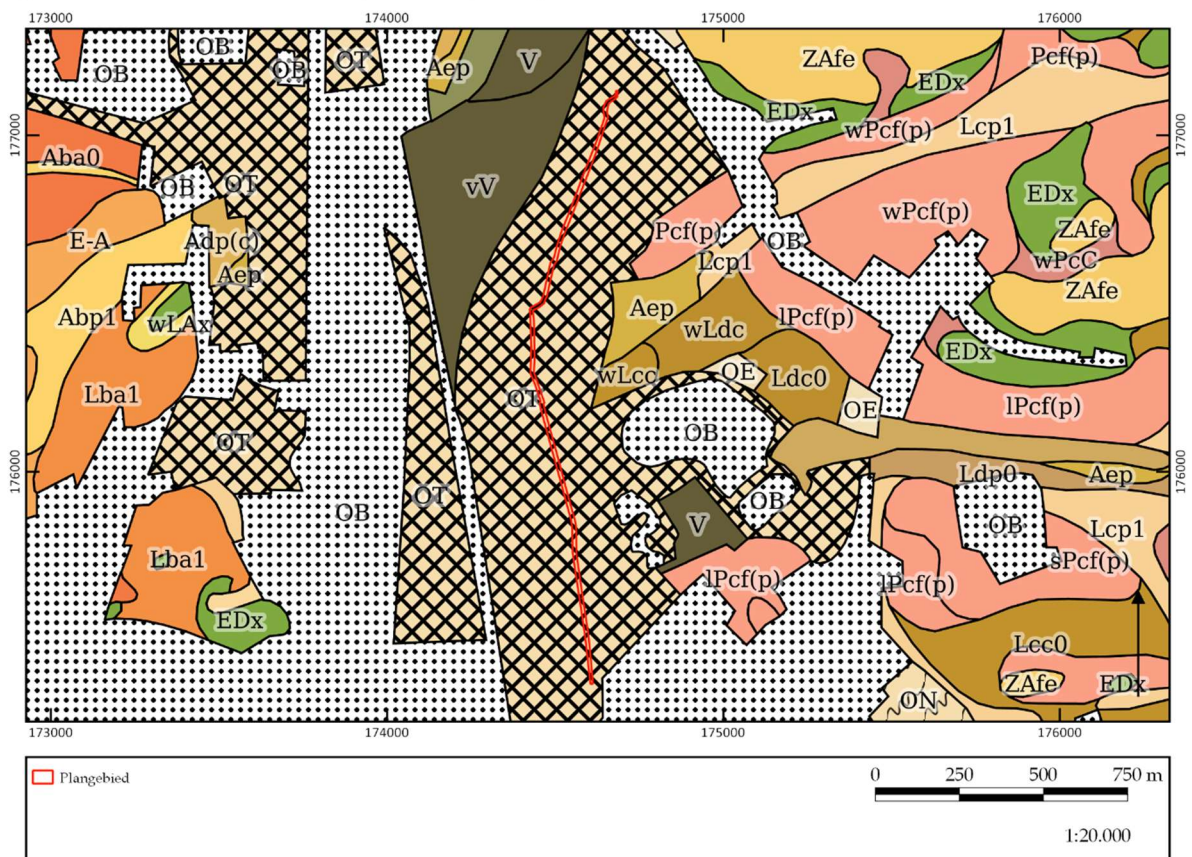
Figuur 15b. Hoogteligging op het digitaal hoogtemodel Vlaanderen II. ©LARES

Figuur 16. Uitsnede van de tertiair geologische kaart. ©LARES

Figuur 17. Uitsnede van de quartair geologische kaart. ©LARES

Figuur 18. Uitsnede van de bodemkaart. ©LARES

5.5.3 Quartair geologische kaart

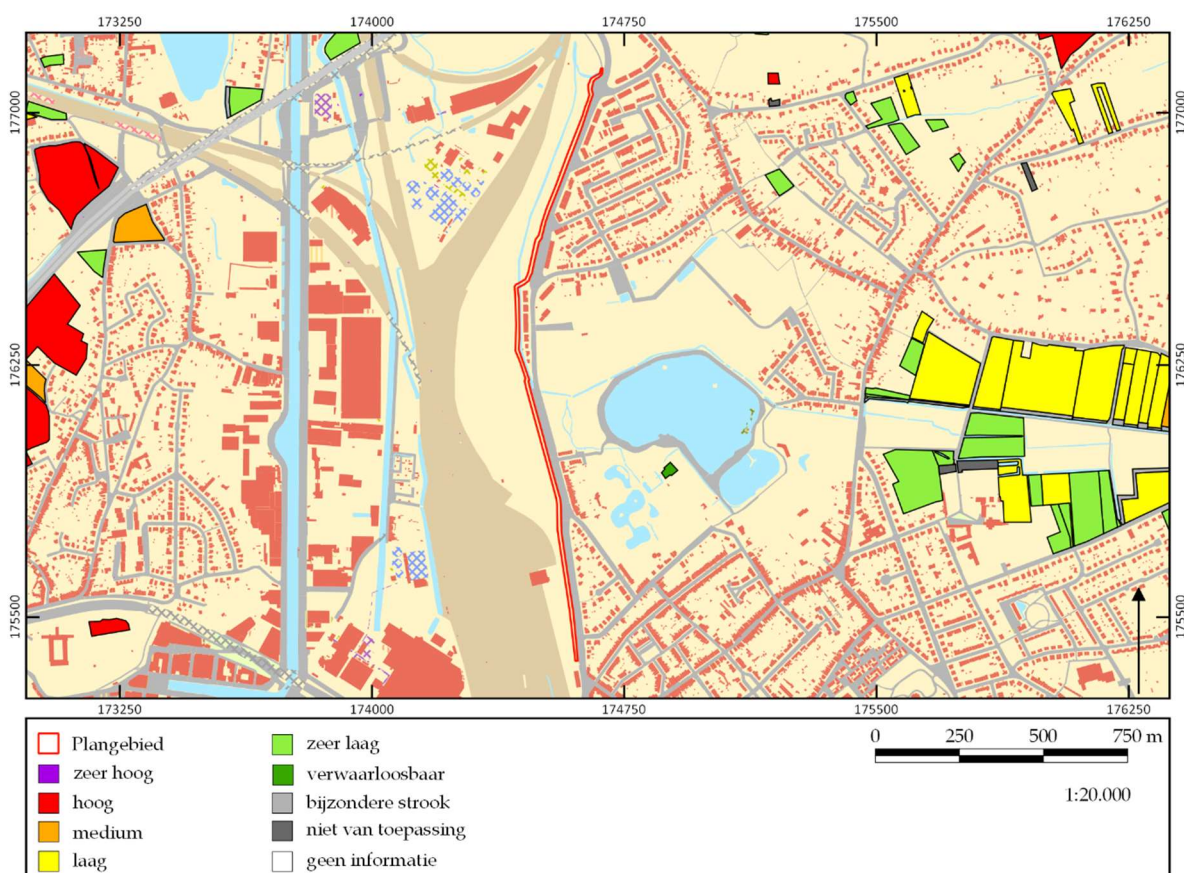
Op de quartair geologische kaart (fig. 17) wordt aangegeven dat er in het plangebied geen holocene en/of tardiglaciale afzettingen bovenop de pleistocene sequentie voorkomen (type 1). In het zuiden kunnen deze afzettingen plaatselijk wél bovenop de pleistocene sequentie voorkomen (type 1a).⁸ De basis van de quartairgeologische sequentie wordt gevormd door hellingsafzettingen.

5.5.4 Bodemtype

Op de bodemkaart van Vlaanderen (fig. 18) blijkt dat het plangebied gelegen is in een zone dat als vergraven zone (OT) staat aangeduid. Dergelijke bodems zijn dermate verstoord door het ingrijpen van de mens dat er geen intact bodemprofiel meer voorkomt.

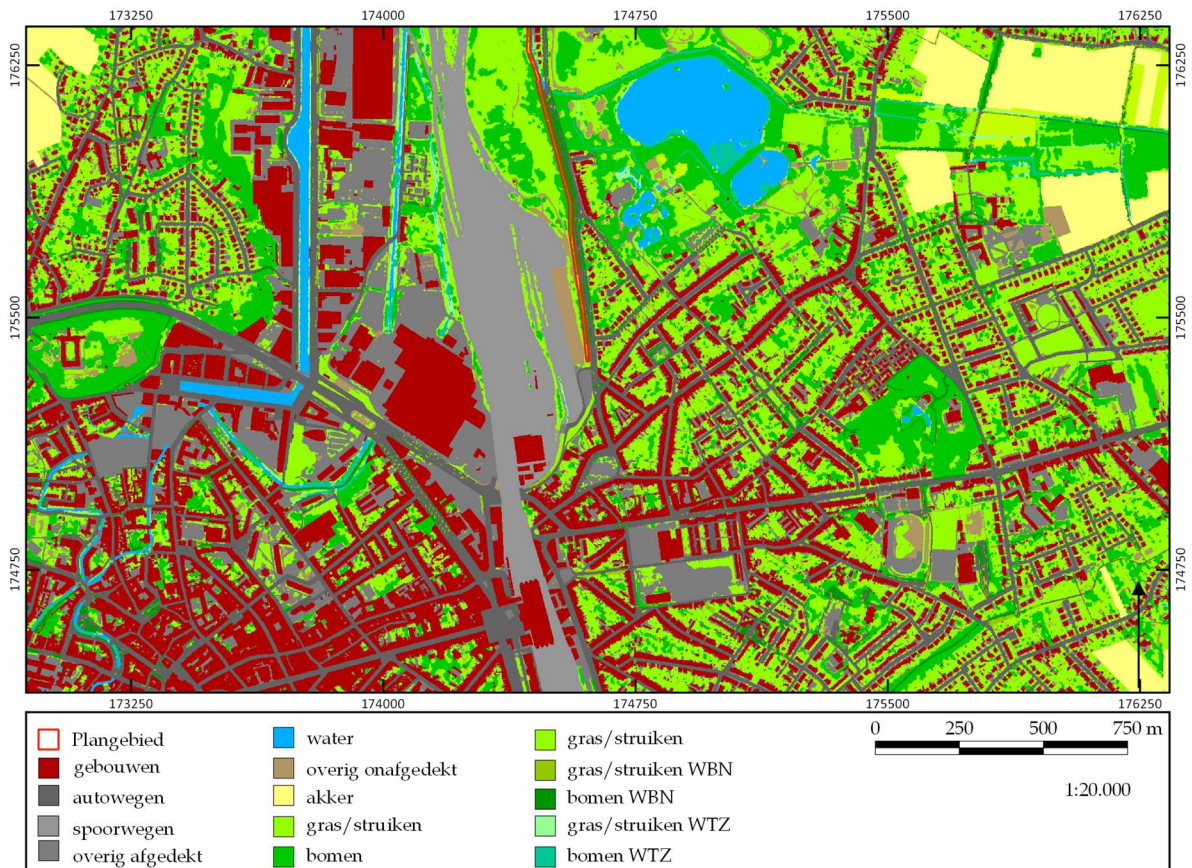
5.5.5 Potentiële bodemerosie en bodembedekking

De potentiële bodemerosiekaart per perceel (fig. 19) geeft geen verdere informatie over het plangebied zelf. Uit de bodembedekkingskaart (1 m resolutie) (fig. 20) blijkt een situatie die grotendeels overeenkomt met de huidige werkelijkheid, zoals hierboven reeds uitgebreid beschreven.

Figuur 19. Uitsnede van de potentiële bodemerosiekaart. ©LARES

⁸ www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be.

Figuur 20. Uitsnede van de bodembedekkingskaart.

©LARES

5.6 Archeologische bronnen

De CAI is weliswaar niet compleet, maar binnen het plangebied zijn alvast geen archeologische waarden aangetroffen (fig. 21).⁹ In de bredere omgeving beschikken we eveneens over enige informatie. Niet alle waarden zullen hieronder worden opgesomd, alleen diegene op relatief korte afstand van het plangebied (750 m).

Centraal Archeologische Inventaris:

STEENTIJD:

- **CAI ID 209529:** Kesselberg, Kessel-Lo: de Kesselberg is een restheuvel met menselijke aanwezigheidssporen uit het paleolithicum, het mesolithicum, het neolithicum, de ijzertijd, de Romeinse tijd.¹⁰ Zo zijn er meerdere silex vondstconcentraties aangetroffen¹¹ en aarden wallen.¹²
- **CAI ID 3443:** Broekstraat, Kessel-Lo: losse vondsten lithisch materiaal afkomstig uit het vroeg mesolithicum.¹³

⁹ Voor alle waarden die in deze tekst zijn opgenomen, geldt dat de CAI is geraadpleegd op 25 mei 2021 (<https://cai.onroerenderfgoed.be>). Per genoemde waarde zal dit niet meer herhaald worden. Hetzelfde geldt voor de inventaris van het onroerend erfgoed.

¹⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/302650>

¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/209529>

¹² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/1647>

¹³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/3443>

- **CAI ID 1446:** Nabij de Eénmeilaan, Kessel-Lo: losse vondsten van lithisch materiaal. Deze vondst is fout gekarteerd en lokaliseert zich ten noorden van het Leopoldspark langs de rechteroever van de Blauwputbeek.¹⁴

METAALTIJDEN:

- **CAI ID 150656:** Bovenveld, Kessel-Lo: een archeologische veldkartering heeft verschillende stukken aardewerk met roodbruine kleur en een zwarte of bruine kern uit de Bronstijd opgeleverd.¹⁵
- **CAI ID 1647:** Kesselberg, Kessel-Lo: de Kesselberg is een restheuvel met menselijke aanwezigheidssporen uit het paleolithicum, het mesolithicum, het neolithicum, de ijzertijd, de Romeinse tijd.¹⁶ Zo zijn er meerdere silex vondstconcentraties aangetroffen¹⁷ en aarden wallen.¹⁸
- **CAI ID 951:** Kesselbergpad, Kessel-Lo: Kesselstein is een locatie waar er aardewerk uit de midden ijzertijd, losse vondsten uit de bronstijd en een burcht uit de volle middeleeuwen is aangetroffen.¹⁹
- **CAI ID 3443:** Broekstraat, Kessel-Lo: aardewerk, natuursteen en organisch materiaal afkomstig uit de late ijzertijd.²⁰

ROMEINSE TIJD:

- **CAI ID 3443:** Broekstraat, Kessel-Lo: aardewerk uit de Romeinse tijd.²¹

VOLLE MIDDEEEUWEN

- **CAI ID 951:** Kesselbergpad, Kessel-Lo: Kesselstein is een locatie waar er aardewerk uit de midden ijzertijd, losse vondsten uit de bronstijd en een burcht uit de volle middeleeuwen is aangetroffen.²²

NIEUWE TIJD:

- **CAI ID 2377:** Jozef Pierrestraat, Kessel-Lo: een kapel uit de 16^e eeuw.²³

NIEUWSTE TIJD:

- **CAI ID 165082:** Nabij de Dijledreef, Kessel-Lo: bunker uit de WOI.²⁴
- **CAI ID 165083:** Nabij de Dijledreef, Kessel-Lo: bunker uit de WOI.²⁵

¹⁴ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/1446>

¹⁵ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/150656>

¹⁶ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/302650>

¹⁷ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/209529>

¹⁸ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/1647>

¹⁹ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/951>

²⁰ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/3443>

²¹ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/3443>

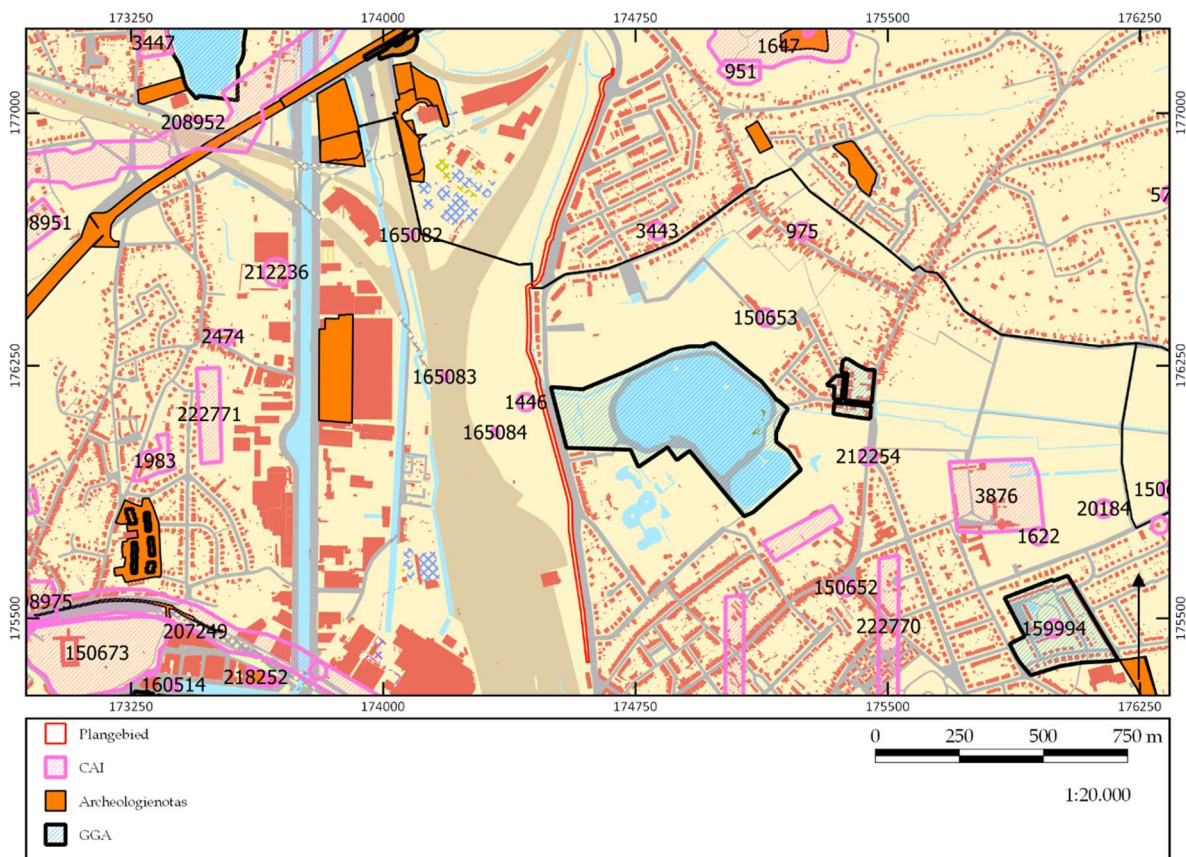
²² <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/951>

²³ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/2377>

²⁴ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/165082>

²⁵ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/165083>

- **CAI ID 165084:** Nabij de Dijledreef, Kessel-Lo: bunker uit de WOI.²⁶

Figuur 21. Overzicht van de waarden uit de CAI. ©OE/LARES

Overige inventarissen:

Voor de vermelding van overige inventarissen hebben we ons beperkt tot wat er op korte afstand van het plangebied aanwezig is.

- **ID 8580:** Compostweg, Kessel-Lo: ter hoogte van deze locatie is een bureaustudie uitgevoerd door Jan Claesen in 2018. Aan de hand van de resultaten van het onderzoek, diende er geen vervolgonderzoek geadviseerd te worden.²⁷
- **ID 5988:** Genadeweg, Kessel-Lo: bij dit plangebied is door ABO nv in 2017, aan de hand van de resultaten van de bureaustudie, vervolgonderzoek in de vorm van landschappelijke boringen en proefsleuven geadviseerd. Deze zijn nog niet uitgevoerd.²⁸
- **ID 13803:** Aarschotsesteenweg V, Kessel-Lo: ter hoogte van deze locatie is een bureaustudie uitgevoerd door Jan Claesen in 2018. Aan de hand van de resultaten van het onderzoek, diende er geen vervolgonderzoek geadviseerd te worden.²⁹

²⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/165084>

²⁷ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/8580>

²⁸ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/5988>

²⁹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/13803>

- **ID 2882:** Pellenberg, Wilsele: ter hoogte van dit lijntracé is een bureaustudie uitgevoerd door BAAC bvba in 2016. Aan de hand van de resultaten van het onderzoek, diende er geen vervolgonderzoek geadviseerd te worden.³⁰

Verder zijn er geen waarden gevonden voor de onmiddellijke omgeving van het plangebied in:

- Vastgestelde inventaris/wetenschappelijke inventaris (landschapsatlas, historische tuinen en parken, houtige beplantingen, bouwkundig erfgoed – gehelen, orgels, wereldoorlog relictten)
- Unesco Werelderfgoed
- Beheersplannen
- Erfgoedlandschappen

³⁰ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/2882>

6 Synthese

In dit hoofdstuk wordt vooreerst een synthese gepresenteerd van de resultaten van het *assessment*. Hierbij wordt telkens aangegeven op welke van de onderzoeksvragen, die voorafgaand aan het bureauonderzoek zijn geformuleerd, een antwoord gegeven kan worden. Ook wordt hier aangegeven wat de impact is van de geplande werken en in hoeverre zij kunnen leiden tot verstoring van het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief.

De volgende onderzoeksvragen zijn voorafgaand aan de bureaustudie geformuleerd:

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op?

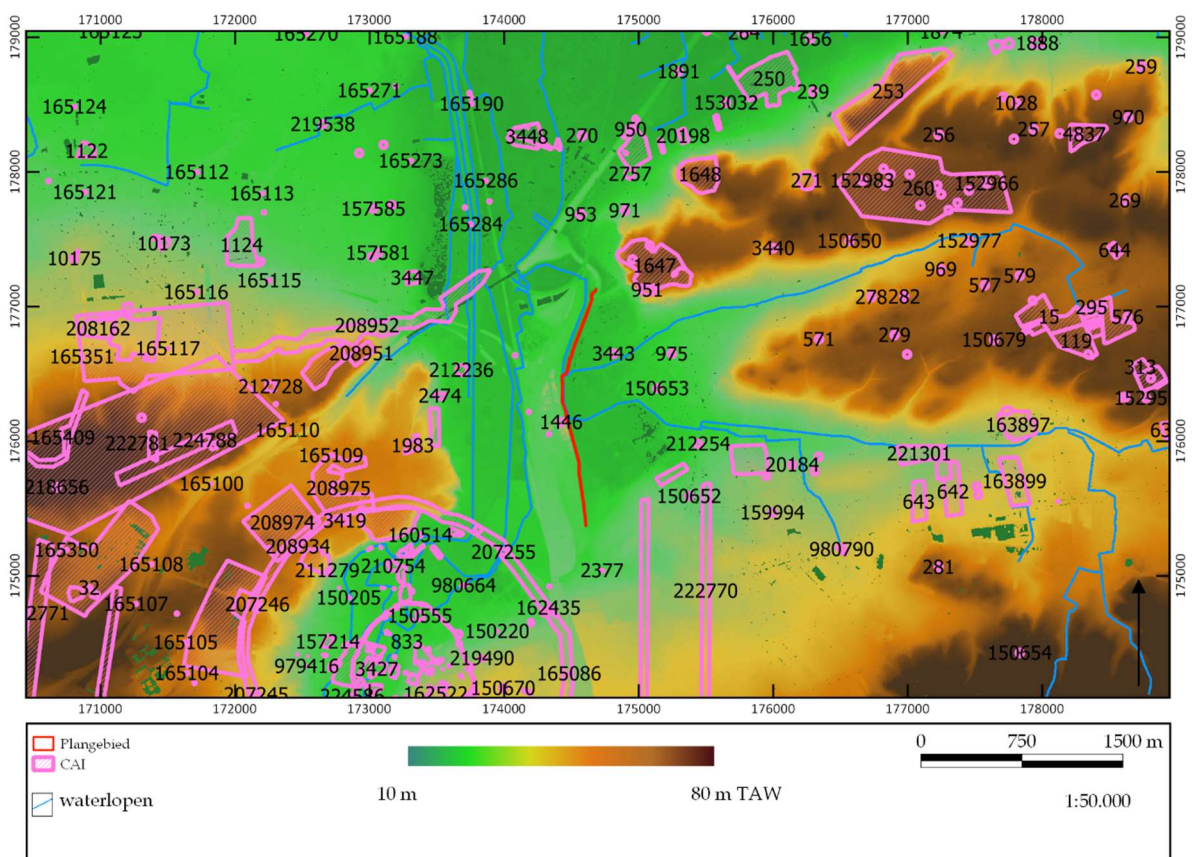
6.1 Synthese voor gespecialiseerd publiek

6.1.1 Samenvatting van de onderzoeksresultaten en beantwoording van de onderzoeksvragen

Om in te kunnen schatten wat het archeologisch en cultuurhistorisch potentieel van het plangebied is, zijn de historische kaarten, de bodem- en geo(morfo)logische kaarten en luchtfoto's bekeken en zijn verschillende inventarissen (waaronder de CAI) en historische/archeologische bronnen geraadpleegd (**onderzoeksvragen 1-2**).

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied gelegen is op een ondergrond bestaande uit tertiaire zandige sedimenten. Deze komen voor tot ca. 7,4 m +TAW. Tijdens de laatste ijstijd zijn hierop slechts plaatselijk in het zuiden holocene en/of tardiglaciale afzettingen afgezet. De oorspronkelijke bodems die hierin ontwikkeld zijn, zijn onbekend, aangezien de volledige omgeving gekarteerd wordt als een opgehoogde en opgevulde zone. Dergelijke bodems zijn door het ingrijpen van de mens danig verstoord. Het terrein is tevens vrij golvend en ligt op een hoogte tussen 17,4 m +TAW en 26 m +TAW. Dit is mogelijk te wijten aan het feit dat het plangebied aan de westelijke zijde is opgehoogd in functie van de nabijgelegen spoorweg.

Historisch gezien is de ontwikkeling van Leuven (en Kessel-Lo) te plaatsen in de middeleeuwen maar verschillende vondsten uit de prehistorie, metaaltijden, Romeinse tijd, nieuwe en nieuwste tijd wijzen eveneens op bewoning in die tijd in de omgeving van het plangebied. Vanuit de historische kaarten is gebleken dat het gebied in de laatste eeuwen steeds onbebouwd is gebleven en pas in de laatste decennia verhard is geweest (fig. 22).

Figuur 22. Analysekaart op basis van de DTM en de CAI-waarden.

©LARES

6.1.2 Impact van vroegere en geplande werken

Binnen het lijntracé is reeds grotendeels een verhard fietspad aangelegd. Enkel ter hoogte van de Blauwputbeek is een stuk van het plangebied nog onbebouwd en onverhard. Van het bestaande fietspad zijn niet onmiddellijk afmetingen gekend, maar er kan gesteld worden dat men tot een diepte van ca. 60 cm onder het maaiveld heeft afgegraven.

De opdrachtgever plant de huidige verharding volledig te verwijderen en te vervangen door een nieuwe fietssnelweg op hetzelfde tracé. Soms zullen ook de voetpaden afgebroken en heraangelegd worden (fig. 3b en 3d). Langs de Kesseldallaan wordt ook een beperkte strook asfalt gesloopt (fig. 3d). De werken vinden plaats binnen het lijntraject met een maximale breedte van ca. 12,5 m en zal een ingreep kennen tot een diepte van ca. 0,60 m -mv. Zeer plaatselijk zal er iets dieper afgegraven worden. Grotendeels wordt de bestaande infrastructuur heraangelegd, waardoor de bijkomende verstoringen van het nieuwe traject nihil zijn. Enkel ter hoogte van de Blauwputbeek wordt de nieuwe infrastructuur geplaatst in een zone waar momenteel nog niets verhard of bebouwd is. Ook zullen bestaande taluds worden afgegraven. Deze zijn niet van natuurlijke oorsprong en zijn in functie van de nabijgelegen spoorweg aangelegd.

De impact van de toekomstige werken op het merendeel van het plangebied zal bijgevolg zeer klein zijn gezien het bestaande fietspad door een nieuwe wordt vervangen. Ook is het terrein, in functie van de westelijk gelegen spoorweg, vergraven en opgehoogd. Eveneens zou het segment van de Kesseldallaan (of Kesseldal) onderhevig zijn geweest aan stortactiviteiten om het vroegere moerasgebied te dichten.³¹ Aan de hand van deze informatie zullen eventueel aanwezige archeologische resten en/of sporen volledig verstoord en verwijderd zijn. Enkel ter hoogte van de Blauwputbeek is het terrein nog onbebouwd gebleven. Dit terrein staat echter op de bodemkaart weergegeven als een vergraven zone, waardoor de kans erg reëel is dat het bodemarchief hier niet langer intact is. De nabijheid van de spoorweg zal vermoedelijk de oorzaak zijn van vergravingen.

6.1.3 Potentiebepaling, kennisvermeerderingspotentieel en aanbeveling

Potentiebepaling

Op basis van de landschappelijke situatie van het plangebied kan wel gesteld worden dat er een mogelijke gradiëntsituatie aanwezig is: in het oosten, zuiden en westen komen hoge delen in het landschap voor terwijl in het westen de Dijle stroomt. Ook langsheen het tracé stromen de Abdijbeek, de Lemingsbeek en de Blauwputbeek waardoor het op minder dan 60 tot 200 m (afhankelijk vanaf waar in het plangebied gekeken wordt) van stromend water gelegen is. Een dergelijke situatie is aantrekkelijk voor de jagers-verzamelaars uit het paleo- en mesolithicum. Ook zijn er meerdere vondsten uit deze perioden aanwezig in de omgeving van het plangebied (bv. Kesselberg). Anderzijds is het terrein (in functie van het bestaande fietspad, de nabijgelegen spoorweg en het gedichte moerasgebied nabij de Kesseldallaan) volledig vergraven en opgehoogd waardoor de kans op het aantreffen van steentijdartefacten en sporen minimaal is. Bijgevolg wordt hier een lage kans voorop gesteld voor het aantreffen van resten uit deze periode.

Vanaf het neolithicum wordt de landbouw geïntroduceerd. In de omgeving van het plangebied zijn meerdere resten uit de metaaltijden, Romeinse tijd en volle middeleeuwen bekend. Echter, zoals eerder aangehaald, is het terrein binnen het plangebied reeds verstoord door de aanleg van het huidige fietspad, de ophoging langsheen de westelijke zijde en de stortactiviteiten bovenop het voorgaande moerasgebied bij de Kesseldallaan. Ook wordt er niet verder verdiept dan de bestaande verhardingen, waardoor de impact van de toekomstige werken minimaal zal zijn. Bijgevolg wordt op deze locatie een lage kans voorop gesteld voor het aantreffen van resten uit deze periode.

Enkel de strook langsheen de Blauwputbeek is steeds onbebouwd en onverhard gebleven. Het situeert zich echter eveneens in de zone die als vergraven wordt gekarteerd op de bodemkaart van Vlaanderen. De kans op het aantreffen van vondsten vanaf het neolithicum tot en met de late middeleeuwen kan bijgevolg als laag benoemd worden. Het voorkomen van een sporensite kan niet volledig uitgesloten worden, maar het potentieel op kennisvermeerdering bij archeologisch onderzoek op een

³¹ <https://www.ovam.be/kesseldal-in-kessel-lo>

dergelijk lijntracé in functie van een kosten-batenanalyse wordt als zeer gering ingeschat.

Vanaf de nieuwe tijd is op basis van historische kaarten te zien dat het plangebied onbebouwd was. Bijgevolg kunnen er geen bewoningsresten vanaf de nieuwe tijd verwacht worden binnen het volledige plangebied en dient er een lage kans op het aantreffen van archeologische resten vooropgesteld te worden.

Kennisvermeerderingspotentieel

Er zijn voldoende argumenten om te stellen dat het plangebied zich in een archeologisch interessante zone bevindt, hoewel de huidige archeologische kennis toch nog als enigszins beperkt kan worden beschouwd. Er is weinig geweten over het plangebied en de aangrenzende terreinen, zodat onbekend is wat er zich hier aan mogelijke archeologische resten in de bodem kan bevinden.

Echter, een groot deel van het plangebied is reeds verstoord door de aanleg van het bestaande fietspad, de ophogingswerken van het westelijk gelegen spoorwegtraject en de stortactiviteiten nabij de Kesseldallaan, waardoor de kans op het aantreffen van archeologische resten en sporen echter minimaal is. Slechts één enkele zone ter hoogte van de Blauwputbeek is momenteel nog volledig onbebouwd en onverhard, maar hiervan wordt op de bodemkaart aangegeven dat deze zone volledig vergraven is. Zelfs als hier nog resten van archeologische sporen worden aangetroffen, maar deze zullen moeilijk in context geplaatst kunnen worden gezien de beperkte oppervlakte en het geringe ruimtelijk inzicht dat bij onderzoek van een dergelijk lijntracé komt kijken. Verder onderzoek zal bijgevolg in functie van een kosten-batenanalyse onvoldoende kennisvermeerdering opleveren.

Aanbevelingen

Vanuit de bureaustudie kan geconcludeerd worden dat verder archeologisch onderzoek maar weinig potentieel op kennisvermeerdering inhoudt. Immers, het terrein is reeds verstoord door de aanleg van het huidige fietspad, het rechte trekken van de Blauwputbeek, het aanleggen van de taluds, de vergraving/ophoging langs de westelijke zijde ten gevolge van de aanleg van de spoorwegen en de stortactiviteiten bovenop het voorgaande moerasgebied bij de Kesseldallaan. Ook wordt er niet verder verdiept dan de bestaande verhardingen, waardoor de impact van de toekomstige werken minimaal zal zijn. Slechts één enkele zone ter hoogte van de Blauwputbeek is momenteel nog volledig onbebouwd en onverhard, maar hiervan wordt op de bodemkaart aangegeven dat deze zone volledig vergraven is.

Verder onderzoek zal bijgevolg in functie van een kosten-batenanalyse onvoldoende kennisvermeerdering opleveren. Bijgevolg dient geen verder archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden en wordt geadviseerd het terrein vrij te geven. Er is daarom geen programma van maatregelen opgesteld.

Literatuur

Geraadpleegde literatuur

Gysselinck, M., 1960: *Toponymisch Woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)*.

Van Ranst, E. & C. Sys 2000: *Eenvoudige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20.000)*, Gent.

Geraadpleegde websites

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

<https://cai.onroenderfgoed.be>

<http://www.geopunt.be/>

www.cartesius.be

<https://geo.onroenderfgoed.be>

Lijst van figuren

projectcode	fig.nr.	type	onderwerp	schaal origineel	schaal afbeelding	aanmaakdatum origineel/afbeelding
2021D361	1	kadasterkaart	aanduiding van plangebied op GRB	1:10.000	1:20.000	Mei 2021
2021D361	2a-e	Orthofoto	Aanduiding van plangebied op orthofoto	Nvt	1:20.000	Mei 2021
2021D361	3a-d	Technische tekeningen	Toekomstige plannen en doorsneden	Onbekend	onbekend	Mei 2021
2021D361	4	Historische kaart	Uitsnede uit de Frickxkaart (1744) met aanduiding plangebied	onbekend	1:30.000	1744
2021D361	5	historische kaart	uitsnede uit Ferrariskaart (1771-1778) met aanduiding plangebied	onbekend	1:20.000	1771-1778
2021D361	6	historische kaart	uitsnede uit Atlas der Buurtwegen (1841) met aanduiding plangebied	onbekend	1:20.000	1841
2021D361	7	historische kaart	uitsnede uit Poppkaart (1842-1879) met aanduiding plangebied	onbekend	1:20.000	1842-1879
2021D361	8	historische kaart	uitsnede uit Vandermaelenkaart (1845-1854) met aanduiding plangebied	onbekend	1:20.000	1845-1854
2021D361	9	historische kaart	uitsnede uit de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970) met aanduiding plangebied	onbekend	1:20.000	1845-1854
2021D361	10	topografische kaart	topografische kaart van België van 1891	Onbekend	Onbekend	1904
2021D361	11	orthofoto	luchtfoto uit 1971 met aanduiding plangebied	onbekend	1:30.000	1971
2021D361	12	orthofoto	luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding plangebied	onbekend	1:20.000	1979-1990
2021D361	13	orthofoto	luchtfoto uit 2000-2003 met aanduiding plangebied	Onbekend	1:20.000	2000-2003
2021D361	14	orthofoto	luchtfoto uit 2019 met aanduiding plangebied	onbekend	1:20.000	2019
2021D361	15a	terreindoorsnede	terreindoorsnede	onbekend	Onbekend	Mei 2021
2021D361	15b	hoogtekaart	hoogteligging van plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II	onbekend	1:50.000	Mei 2021
2021D361	16	Bodemkaart	uitsnede tertiair geologische kaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:30.000	Mei 2021
2021D361	17	bodemkaart	uitsnede quartair geologische kaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:30.000	Mei 2021
2021D361	18	bodemkaart	uitsnede bodemkaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:20.000	Mei 2021
2021D361	19	bodemkaart	uitsnede potentiële erosiekaart (2017) met aanduiding plangebied	Onbekend	1:20.000	Mei 2021
2021D361	20	bodemkaart	uitsnede bodembedekkingskaart met aanduiding plangebied	Onbekend	1:20.000	Mei 2021
2021D361	21	archeologische kaart	CAI-locaties in de omgeving van het plangebied	Onbekend	1:20.000	Mei 2021
2021D361	22	analysekaart	CAI-locaties geplot op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II	Onbekend	1:50.000	Mei 2021